

Förstudierapport inom Särskilda förvarings- lösningar

23.2-2396-17

KAMMARKOLLEGIET

Innehåll

1 Sammanfattning	4
2 Inledning	6
3 Föregående upphandling	8
4 Nuvarande ramavtal	18
5 Informationsspridning av ramavtalen	34
6 Behovsundersökning	35
7 Marknadsundersökning	42
8 Hållbarhet	47
9 Andra upphandlingar inom området	54
10 Överprövningsmål inom området.....	57
11 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd	60
12 Elektroniska anbud.....	64
13 Säkerhet	65
14 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling.....	66
15 Förvaltning.....	67
16 E-beställningar	68
17 Rekommendation	69
18 Källförteckning.....	71

19 Bilagor..... 72

1 Sammanfattning

Fyra av de nuvarande ramavtalen inom området särskilda förvaringslösningar (nuvarande ramavtal har samlingsnamnet Arkiv- och förvaringslösningar) löper ut den 14 oktober 2018 och de övriga två ramavtalen löper ut den 7 januari 2019. Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet har därför initierat en förstudie för att utreda om en ny upphandling ska genomföras.

Försäljningsstatistiken från det nu gällande ramavtalen visar att omsättningen är relativt blygsam. De sex ramavtalen omsätter sammanlagt ca 30 MSEK per år. Mest omsätter ramavtalet för klädförvaring och småfacksskåp (ca 12 MSEK 2015 och 2016) medan skåp för hängmappar och ritningar har lägst efterfrågan (ca 0,4 MSEK 2015 och 2016).

För att få en bild av hur behovet av varor som omfattas av ramavtalen ser ut bland de statliga myndigheterna har en enkät skickats ut till 338 myndigheter. Myndigheterna har haft möjlighet att beskriva sitt behov, lämna synpunkter på de nuvarande ramavtalen samt komma med förslag på hur en eventuellt kommande upphandling bör utformas. Vad gäller marknadsanalysen har den skett i form av möten med både ramavtalsleverantörer och sådana leverantörer som inte har ramavtal idag. Behovs- och marknadsanalysen finns sammanfattad i denna rapport.

Förstudierapporten innehåller även en redogörelse för vilka olika möjligheter det finns att ställa hållbarhetskrav inom möbelområdet samt en beskrivning av relevant lagstiftning på området. Därtill innehåller rapporten en genomgång av andra upphandlingar som genomförts på området samt en beskrivning av överprövningsmål som är intressanta för denna förstudie.

Det finns faktorer som pekar mot att en upphandling inte bör göras, såsom den låga omsättningen och att det råder en viss osäkerhet gällande det framtida behovet. Å andra sidan visar myndighetsenkäten att det är ett uppskattat ramavtal som på det stora hela fungerar bra och att myndigheterna är nöjda med det utbud av produkter som erbjuds på ramavtalen. Inte heller marknadsanalysen har visat på att det skulle finnas skäl till att inte göra en ramavtalsupphandling på området.

Dessutom är det tänkt att de sex ramavtal som ingår i denna förstudie ska ingå i en större möbelupphandling som Statens inköpscentral ska påbörja under 2018. Att inte upphandla nya ramavtal under perioden fram till att det nya ramavtalet för möbler är på plats skulle innebära att området blir avtalslöst under minst 12 månader vilket skulle vara olyckligt.

Med hänsyn taget till det som har framkommit vid arbetet med förstudien finner projektgruppen att det finns ett behov av ett statligt ramavtal inom området och rekommenderar således att en upphandling genomförs.

Förstudierapporten är framtagen av:

Fredrik Aglo och Niklas Björns

2 Inledning

2.1 Bakgrund till förstudien

Förstudien är genomförd av Statens inköpscentral och omfattar särskilda förvaringslösningar (nuvarande ramavtal har samlingsnamnet Arkiv- och förvaringslösningar).

Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet övertog från och med den 1 januari 2011 ansvaret för upphandlingsverksamheten inom den statliga inköpssamordningen. Detta innebär att Statens inköpscentral har som uppdrag att ingå ramavtal för varor och tjänster som är avsedda för andra statliga myndigheter.

Enligt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal eller andra gemensamma avtal som effektiviserar upphandlingarna för varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller som uppgår till stora värden.

2.2 Mål med förstudien

Syftet med förstudien är att samla information och kunskap om pågående utveckling inom området samt om vilka behov som myndigheterna har. Förstudien ska även belysa förutsättningarna för att en upphandling inom området ska genomföras. Målet är att arbeta fram ett underlag som kan ge stöd inför ett eventuellt arbete med att ta fram ett upphandlingsdokument.

Samtliga rekommendationer som lämnas i samband med denna förstudie kan komma att prövas på nytt, ändras och anpassas i en kommande upphandling då ny information kan tillkomma och förutsättningar kan ändras med tiden.

2.3 Omfattning och avgränsningar i förstudien

Syftet med förstudierapporten har inte varit att ta fram en kravspecifikation till en kommande upphandling, och således är eventuella krav som kan ställas endast beskrivna på en övergripande nivå. Förstudierapporten beskriver nuläge och erfarenheter av användningen av ramavtalen inom området. Den innehåller avropande myndigheters och leverantörers synpunkter på det nuvarande ramavtalet samt deras förslag rörande upplägg av en eventuellt kommande upphandling. Därtill innefattar förstudierapporten en analys av myndigheters behov och marknadens utbud.

Ramavtalen inom detta område kan i dag användas av statliga myndigheter samt stiftelser och andra organisationer med anknytning till staten.

Kommuner och landsting har inte rätt att avropa från de statliga ramavtalen på detta område.

2.4 Målgrupp

Förstudien riktar sig till berörda personer inom Statens inköpscentral och de myndigheter som avropar från ramavtalet samt de leverantörer och branschorganisationer på området som är intresserade av en eventuellt kommande upphandling.

2.5 Metod för förstudien

Förstudiearbetet har utförts i enlighet med Statens inköpscentrals projektstyrningsmetodik. Den innefattar:

- initiering av projektet med definition av projektets huvudsakliga mål i form av ett projektdirektiv
- detaljerad planering, d v s en projektbeskrivning och planering av projektets aktiviteter
- genomförande som omfattat informationsinsamling, analys och författande av förstudierapporten
- leverans av förstudien med föregående kvalitetssäkring

Informationsinsamlingen till förstudien har skett genom att en enkät har skickats ut till avropande myndigheter innehållande frågor kopplade till det nuvarande ramavtalet och till utformningen av en eventuellt kommande upphandling.

Vidare har projektgruppen haft möten med leverantörer för att få deras syn på det nuvarande ramavtalet och diskutera upplägg av en eventuellt kommande upphandling. En leverantör har även inkommit med synpunkter skriftligen via e-post.

Möte har hållits med ansvarig ramavtalsförvaltare från Statens inköpscentral.

Det kommer att göras en samlad bedömning av all information som inkommer i förstudien för att på så sätt undersöka hur en upphandling ska utformas på bästa sätt. Det kan innebära att förslag från enskilda intressenter inte alltid kan beaktas vid utformningen av en eventuellt kommande upphandling.

3 Föregående upphandling

3.1 Upphandlingsform och tidpunkter för anbudsgivning och tilldelning

Den föregående upphandlingen genomfördes som sex separata upphandlingar. Som upphandlingsförfarande användes ett öppet förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, och tilldelningsgrund var ekonomiskt mest fördelaktiga. Förfrågningsunderlaget publicerades den 20 maj 2014 och sista anbudsdag var den 30 juni 2014. Fyra av ramavtalen började löpa den 15 oktober 2014. De två övriga ramavtalen började löpa något senare, den 7 januari 2015, då dessa upphandlingar överprövades i domstol. Nedan anges startdatum för respektive ramavtal:

- Biblioteksinredning (den 15 oktober 2014)
- Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd (den 15 oktober 2014)
- Klädförvaring och småfacksskåp (den 7 januari 2015)
- Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter (den 15 oktober 2014)
- Skåp för hängmappar och ritningar (den 15 oktober 2014)
- Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö (den 7 januari 2015)

3.2 Upphandlingens omfattning

Upphandlingen genomfördes som sex separata upphandlingar. Nedan anges en kortare beskrivning av vilka varor som varje enskild upphandling omfattade.

3.2.1 Biblioteksinredning

Detta delområde inkluderar möbler till bibliotek, förutom sittmöbler. Nedan följer exempel på varor som ingår i delområdet:

- Fristående bibliotekshyllor,
- förvaringslösningar för ljud och bild,
- läsplatser,
- montrar,
- exponeringsmöbler, och
- tidskriftshyllor.

3.2.2 Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd

Detta delområde omfattar all typ av arkivförvaring och magasinering/förvaring av museiföremål m.m. Nedan anges några exempel på varor som ingår i delområdet:

- Kompaktarkiv,
- fristående arkivhyllor,
- klimatiserad förvaring,
- entresolarkiv, och
- förvaring av konst och målningar.

3.2.3 Klädförvaring och småfacksskåp

Från detta delområde går det att avropa inredning till omklädningsrum, entréer samt förvaring i låsta fack, t.ex. elevskåp. Nedan följer några exempel på varor och tillbehör som ingår i delområdet:

- Klädskåp,
- förvaringsfack,
- elevskåp,
- specialklädsåp,
- laddförvaringsskåp, och
- laptopskåp.

3.2.4 Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter

Detta delområde omfattar inredning till post, skrivar-och kopieringsrum. Därtill kan källsorteringsenheter avropas. Nedan anges några exempel på varor som ingår i delområdet:

- Postsorteringsenheter,
- arbetsbänkar/arbetsöar,
- källsorteringsenheter, och
- återvinningsenheter.

3.2.5 Skåp för hängmappar och ritningar

I detta delområde ingår skåp för hängmappar och ritningar m.m. Möblerna är inte brandklassade. Nedan följer exempel på varor som ingår i delområdet:

- Hängmappsskåp,
- vertikalskåp,
- flankskåp,
- ritningsskåp, och
- registerskåp.

3.2.6 Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö

Från detta delområde går det att avropa inredning till miljöer som t.ex. vaktmästerier, laboratorier och verkstad. Möblerna är inte brandavskiljande. Nedan anges några exempel på varor som ingår i delområdet:

- Förvaringsskåp,
- lagerhyllor,
- hyllställ,
- packbord,
- nyckelskåp, och
- kemikalieskåp.

3.3 Anbudsområden

Upphandlingarna var inte uppdelade i anbudsområden.

3.4 Leverantörskvalificering, krav och utvärdering

3.4.1 Leverantörskvalificering

Leverantörskvalificeringen innefattade uteslutningsgrunderna i LOU som bland annat innebär en skyldighet att betala skatter och socialförsäkringsavgifter. Vidare skulle anbudsgivare vara registrerade i bolagsregister och ha ett kreditomdöme med lägst kreditklass Kreditvärdig enligt Creditsafe. Därtill skulle anbudsgivarna ha ett kvalitetssäkringssystem som minst omfattade rutin för hantering av avvikelser och reklamationer samt rutin för revision av kvalitetssäkringssystemet.

3.4.2 Prövning av ska-krav

3.4.2.1 Typfall

I varje upphandling ingick det ett antal typfall som anbudsgivare var skyldiga att offerera. Varor som offererades som typfall skulle uppfylla samtliga ska-krav. Anbudsgivare kunde endast offerera en (1) vara per typfall. För typfallen gällde följande:

- Offererade varorna skulle vara provade enligt de standarder som uppgavs i förfrågningsunderlaget eller senare standarder.
- Offererade varor skulle vara provade av ackrediterade provningsorgan (om inte annat uttryckligen angivits i förfrågningsunderlaget).
- Om anbudsgivare valde att styrka uppfyllelse av ett visst krav med annan provningsmetod än den som angavs i förfrågningsunderlaget skulle anbudsgivare bifoga skriftliga bevis för att resultatet enligt vald provningsmetod styrkte uppfyllelsen av aktuellt krav.
- Offererade typfall som var Möbelfaktamärkta¹ accepterades i de fall där Möbelfaktamärkningen var tillämplig.

¹ Möbelfakta är ett referens- och märkningssystem för möbler. Möbelfakta och dess webbplats tillhandahålls och drivs av Trä- och Möbelföretagen, TMF. Kraven för märkningen bygger på tre delar; kvalitet, miljö och socialt ansvar.

I två av de sex upphandlingarna ställdes det som krav att anbudsgivare skulle offerera samtliga typfall. I övriga fyra upphandlingar angavs att endast vissa särskilt angivna typfall var obligatoriska att offerera. I dessa fyra upphandlingar gavs ett mervärde för tilldelningskriteriet produktbredd om fler än de obligatoriska typfallen offererades förutsatt att typfallen uppfyllde samtliga ska-krav. Dessa icke-obligatoriska typfall bedömdes dock inte avseende kriterierna pris, miljö och funktion.

I de upphandlingar där avrop kunde ske genom rangordning utgjorde alla offererade typfall standardprodukter med alla villkor fastställda. Det innebar att de mått, och/eller ytmaterial och/eller kulörer som angavs inte kunde ändras under ramavtalsperioden. Detta gällde emellertid endast vid avrop genom rangordning.

Vissa av de krav som ställdes på typfallen fanns med i flera av upphandlingarna, såsom krav på att allt ingående trä och träbaserat material skulle vara spårbart och komma från lagligt skogsbruk. För de specifika typfallen ställdes därtill specifika utformningskrav (till exempel mått och material) och tekniska krav (till exempel stabilitet och säkerhet).

3.4.2.2 Produktblad

För varje offererad vara skulle ett produktblad bifogas. Av produktbladet skulle det framgå att varorna uppfyllde ställda krav samt minst följande information:

- Produktbladsnummer,
- produktnamn,
- produktnummer,
- anbudsgivarens namn,
- produktbilder,
- material och ytbeläggningar, samt
- målsatta produktskisser.

3.4.3 Utvärdering av anbud

3.4.3.1 Antal ramavtalsleverantörer

Högst sex ramavtalsleverantörer antogs per upphandling.

3.4.3.2 Tilldelningsgrund

Som tilldelningsgrund användes ekonomiskt mest fördelaktiga.

3.4.3.3 Tilldelningskriterier

Tilldelningskriterierna och viktningen av dessa såg olika ut för de sex upphandlingarna. Nedanstående tabell visar Tilldelningskriterier och viktning för respektive upphandling.

Tilldelningskriterier och viktning Arkiv- och förvaringslösningar

	Pris	Miljö	Funktion	Produktbredd	Enhetlig inredning
Biblioteksinredning	35 %	20 %	25 %	20 %	-
Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd	35 %	15 %	35 %	15 %	-
Klädförvaring och småfacksskåp	40 %	15 %	30 %	15 %	-
Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter	35 %	15 %	20 %	20 %	10 %
Skåp för hängmappar och ritningar	45 %	20 %	35 %	-	-
Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö	45 %	15 %	35 %	5 %	-

3.4.3.4 Utvärderingsmodell

Som utvärderingsmodell användes en relativ viktningmodell. Respektive tilldelningskriterium bedömdes enligt nedan.

Pris

För varje typfall beräknades en prispoäng genom att jämföra anbudsgivarnas offererade priser för respektive typfall. Det anbud som hade lägst pris tilldelades maximala 100 poäng. Vilket pris som motsvarade 0 poäng fastställdes genom att multiplicera lägsta pris med 5, resultatet kallades gränpris. Förhållandet mellan pris och poäng var linjärt inom prisgränserna (undre gräns var lägsta pris och övre gräns var gränspriset). Resultatet beräknades per anbudsgivare och typfall med följande formel:

$$\text{Resultat Typfall} = 100 - 100 \times [(\text{pris} - \text{lägsta pris}) / (\text{lägsta pris} \times 4)]$$
 pris = det pris som offererades för varan

Miljö

Avseende tilldelningskriteriet miljö gjordes ingen jämförelse mellan anbuden. Miljökraven kunde antingen uppfyllas helt eller inte alls. Om kriteriet innehöll fler frågor delades maxpoängen lika mellan frågorna. Om alla frågor inom kriteriet uppfylldes erhöll anbudsgivaren maximalt 100 poäng.

Bedömningen inom miljöområdet begränsades till de obligatoriska typfallen. Offererade varor som utvärderades erhöll inte ett sämre resultat på grund av att ett krav inte var tillämpligt.

Funktion

Med Funktion avsågs alternativa lösningar som det offererade typfallet skulle kunna utrustats med.

Inte heller när det gällde tilldelningskriteriet funktion gjordes någon jämförelse mellan anbuden. Funktionskraven kunde antingen uppfyllas helt eller inte alls. Om kriteriet innehöll fler frågor delades maxpoängen lika mellan frågorna. Om alla frågor inom kriteriet uppfyllades erhöll anbudsgivaren maximalt 100 poäng.

Bedömningen inom funktionsområdet begränsades till de obligatoriska typfallen. Offererade varor som utvärderades erhöll inte ett sämre resultat på grund av att ett krav inte var tillämpligt.

Produktbredd

För tilldelningskriteriet produktbredd erhöll anbudsgivaren ett mervärde i utvärderingen om fler än de angivna obligatoriska typfallen hade offererats i upphandlingen. Bedömningen gjordes enligt en linjär skala som innebar att ett högre mervärde gavs ju fler typfall som offererades upp till en viss gräns. Detta kan illustreras med följande exempel från upphandlingen Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd:

Enligt kravspecifikationen ställdes det som krav att anbudsgivaren skulle offerera tre obligatoriska typfall. Om anbudsgivaren offererade totalt fyra till sex typfall gavs ett mervärde. Om fler än sex typfall offererades erhöles dock inget ytterligare mervärde.

Anbudsgivaren kunde maximalt erhålla 100 poäng för tilldelningskriteriet produktbredd. Maxpoängen delades lika mellan antal typfall.

Enhetlig inredning

Vid tilldelningskriteriet enhetlig inredning erhöill anbudsgivaren ett mervärde i utvärderingen om varor (som anbudsgivaren hade i sitt sortiment och som kunde komma att avropas vid förnyad konkurrensutsättning) till utseende, material, design, m.m. var anpassade för att inreda en specifik lokal och/eller ett rum och som gav ett jämförbart visuellt enhetligt helhetsintryck.

Anbudsgivaren skulle i en bilaga kryssa för de varor som erbjöds inom en och samma serie. Med serie avsågs varor för olika funktioner men med samma jämförbara visuella enhetliga helhetsintryck. Maxpoängen delades lika mellan de varor som angavs i bilagan. Anbudsgivaren kunde maximalt erhålla 100 poäng för tilldelningskriteriet.

Resultat

Anbudsgivarnas resultat beräknades genom att summera viktat resultat för de tilldelningskriterier som ingick i respektive upphandling. I upphandlingen post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter beräknades resultatet enligt nedan formel:

$$\text{Resultat} = (\text{Resultat Pris} \times 35 \%) + (\text{Resultat Miljö} \times 15 \%) + (\text{Resultat Funktion} \times 20 \%) + (\text{Resultat Enhetlig inredning} \times 10 \%) + (\text{Resultat Produktbredd} \times 20 \%)$$

Poängresultatet angavs med två decimaler.

3.5 Överprövning

3.5.1 Överprövning av tilldelningsbeslut

Tilldelningsbeslutet överprövades av två anbudsgivare, A.J. Produkter i Hyltebruk AB (nedan benämnd A.J. Produkter)² och Sonessons Inredningar AB (nedan benämnd Sonessons)³.

3.5.1.1 A.J. Produkter

A.J. Produkter överprövade tilldelningsbeslutet som rörde upphandlingarna klädförvaring och småfacksskåp samt vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö. A.J. Produkter var enligt tilldelningsbeslutet rangordnad som nummer två i båda upphandlingarna.

A.J. Produkter yrkade att förvaltningsrätten skulle besluta att upphandlingen fick avslutas först efter att rättelse skett på så sätt att det anbud som rangordnats som nummer ett i tilldelningsbeslutet förkastats.

A.J. Produkter anförde som grund för sin talan att den vinnande anbudsgivaren inte uppfyllde kravet på kvalitetssäkringssystem. Kravet innebar att anbudsgivare skulle ha ett kvalitetssäkringssystem för den egna verksamheten som minst omfattade de rutiner som angivits i kravet. Som bevis för detta skulle anbudsgivaren inkomma med en beskrivning av kvalitetssäkringssystem som visade att kravet var uppfyllt eller bifoga certifiering enligt ISO 9001 eller motsvarande standard. Det bevis på ISO 9001-certifikat som den vinnande anbudsgivaren bifogat till anbudet avsåg ett annat bolag och därmed var kravet enligt A.J. Produkter inte uppfyllt.

Kammarkollegiet bestred bifall till ansökan och anförde att det inskickade certifikatet avsåg ett slovakiskt bolag som ingick i samma koncern som den vinnande anbudsgivaren. Eftersom den vinnande anbudsgivaren endast sålde och levererade produkter som tillverkades av det slovakiska bolaget och då flest processer avseende den egna verksamheten var bundna till det slovakiska bolaget i egenskap av produktionsanläggning kunde den vinnande anbudsgivaren enligt Kammarkollegiet åberopa det slovakiska bolagets certifikat.

Förvaltningsrätten ansåg att den vinnande anbudsgivaren var bunden till det slovakiska bolaget eftersom hela produktionen skedde i detta bolag. Därmed kunde den vinnande anbudsgivaren åberopa det slovakiska bolagets certifikat.

A.J. Produkters ansökan om överprövning avslogs därmed av domstolen.

² Se förvaltningsrättens i Stockholm dom den 5 december 2014, målnr 22692-14.

³ Se förvaltningsrättens i Stockholm dom den 5 december 2014, målnr 23659-14.

3.5.1.2 Sonessons

Sonessons överprövade tilldelningsbeslutet som rörde upphandlingen klädförvaring och småfacksskåp. Sonessons var enligt tilldelningsbeslutet rangordnat som nummer sex i upphandlingen.

Sonessons yrkade i första hand att förvaltningsrätten skulle besluta att upphandlingen fick avslutas först efter att rättelse skett på så sätt:

- Att det anbud som rangordnats som nummer ett i tilldelningsbeslutet (nedan benämnt anbud 1) skulle förkastas alternativt tilldelas färre poäng,
- att det anbud som rangordnats som nummer två i tilldelningsbeslutet (nedan benämnt anbud 2) skulle tilldelas färre poäng,
- att Sonessons skulle tilldelas full poäng för ett av tilldelningskriterierna.

I andra hand yrkade Sonessons att upphandlingen skulle göras om.

Ekonomisk stabilitet och intyg på danska

Sonesson menade att företaget som lämnat in anbud 1 inte uppfyllde det obligatoriska kravet gällande ekonomisk ställning då företaget inkommit med en riskkvalificering för sitt moderbolag. Vidare anförde Sonesson att anbud 1 innehöll ett intyg för riskkvalificering som var på danska vilket enligt Sonessons stred mot kravet i förfrågningsunderlaget där det angavs att anbudet skulle vara på svenska bortsett från certifikat, bevis och intyg som fick vara på engelska.

Kammarkollegiet framhöll att bolaget som lämnade in anbud 1 var nystartat och att det därmed inte kunde inneha en rating motsvarande 40 enligt Creditsafe. Bolaget ansågs ändå uppfylla kravet då bolaget inkommit med en godtagbar förklaring som klargjort att bolaget innehade en ekonomisk stabilitet som motsvarade kreditomdöme 40. Därtill hade bolaget bifogat en skriftlig garanti som innebar att moderbolaget trädde in i bolagets ställe i händelse av att bolaget inte längre kunde fullfölja sina förpliktelser mot Kammarkollegiet. Kravet rörande ekonomisk ställning var därmed enligt Kammarkollegiet uppfyllt och intyget för riskkvalificering på danska saknade därför betydelse.

Förvaltningsrätten gick på Kammarkollegiets linje och angav i domen att Kammarkollegiet inte agerat felaktigt genom att utvärdera anbudet.

Kvalitetssäkringssystem

Precis som A.J. Produkter gjorde i ovanstående överprövning framhöll även Sonessons att anbud 1 inte uppfyllde kravet på kvalitetssäkringssystem då bevis på ISO 9001-certifikat som den vinnande anbudsgivaren bifogat till anbudet avsåg ett slovakiskt systerbolag.

Även i denna dom argumenterade Kammarkollegiet att det varit korrekt att godkänna certifikatet då den vinnande anbudsgivaren i så hög grad var bundet till det slovakiska bolaget.

Förvaltningsrätten fann att Kammarkollegiet inte hade agerat felaktigt genom att utvärdera anbudet.

Utvärdering av låsalternativ

Sonesson anförde även att bolaget skulle ha tilldelats fler poäng i utvärderingen av kriteriet "Låsalternativ". Bolaget menade att anbudet innehöll uppgifter som styrkte att kravet på att offererade varor skulle levereras med fler än två låsalternativ var uppfyllt. Därmed, framhöll Sonesson, skulle anbudet ha tilldelats fler poäng i utvärderingen. Vidare menade Sonesson att anbud 1 och anbud 2 inte uppfyllde kraven i samma kriterium och i och med detta skulle Sonessons anbud ha placerat sig som nummer ett i rangordningen.

Kammarkollegiet anförde att det produktblad som bifogats i Sonessons anbud inte visade att offererade varor kunde levereras med fler än två låsalternativ. Kammarkollegiet menade vidare att Sonesson tillfört helt ny information om låsalternativ i sin ansökan om överprövning som inte fanns med i anbudet och som därför är irrelevant för upphandlingen. Därtill framhöll Kammarkollegiet att anbud 1 och anbud 2 hade tilldelats korrekt antal poäng enligt förfrågningsunderlaget. I de fall förvaltningsrätten ändå skulle komma fram till att anbud 1 och anbud 2 skulle tilldelas färre poäng för kriteriet menade Kammarkollegiet att Sonessons anbud likafullt skulle vara rangordnat som nummer sex varför Sonessons därmed inte heller ansetts lidit någon skada.

Förvaltningsrätten konstaterade att det framgick av de produktblad som bifogades till Sonessons anbud att offererade varor endast kunde levereras med två låsalternativ. De nya uppgifter som tillkom i överprövningsprocessen var enligt domstolen inte relevanta då dessa inte var en del av anbudet. Då Kammarkollegiet ansetts ha gjort en korrekt utvärdering av Sonessons anbud saknades anledning för domstolen att ta ställning till om anbud 1 och anbud 2 skulle tilldelas färre poäng eller inte då detta inte skulle medföra någon förändring för Sonessons placering i rangordningen.

Stred förfrågningsunderlaget mot transparens- och likabehandlingsprincipen?

Sonesson menade att upphandlingen skulle göras om då överträdelser gjorts i upphandlingens konkurrensuppsökande skede och att bolaget först i samband med överprövningsprocessen förstått på vilket sett Kammarkollegiet uppfattat förfrågningsunderlaget. Kammarkollegiets ståndpunkt att anbudsgivarna på två olika ställen i anbudet skulle bekräfta att kravet om låsalternativ var uppfyllt för att få poäng var enligt Sonesson ologiskt. Utvärderingsmodellen förmådde därmed inte identifiera det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

Kammarkollegiet å sin sida hävdade att förfrågningsunderlaget var mycket tydligt och att det klart framgick hur utvärderingen av kravet skulle gå till. Vidare framhöll Kammarkollegiet att Sonesson inte ställde några frågor om kriteriet under anbudstiden varför kriteriet måste ha ansetts varit tillräckligt tydligt vid tidpunkten för anbudslämnandet

Förvaltningsrätten fann att det på ett tydligt sett framgick av förfrågningsunderlaget hur kravet gällande låsalternativ skulle uppfyllas. Mot bakgrund av detta kunde upphandlingen enligt domstolen inte brista i transparens och därmed inte heller mot likabehandlingsprincipen. Grund för ingripande enligt LOU på denna grund saknades därmed.

Förvaltningsrätten avslog därmed Sonessons ansökan om överprövning.

3.6 Synpunkter och erfarenheter från föregående upphandling

Den projektgrupp som genomförde den föregående upphandlingen på området har bidragit med erfarenheter och synpunkter vilka redovisas nedan.

För att utvärderingen av upphandlingen skulle kunna göras i TendSign genomfördes sex separata upphandlingar istället för en upphandling med sex anbudsområden. I ett relativt sent skede av projektet uppmärksammades emellertid att en utvärdering i TendSign inte skulle vara möjlig och att utvärderingen därmed behövde genomföras manuellt.

Uppdelningen av upphandlingarna samt den manuella utvärderingen var tidskrävande och administrativt betungande och var en av faktorerna till att upphandlingen blev försenad. De överprövningar som inkom försenade projektet ytterligare.

Det visade sig i samband med utvärderingen av anbuderna att de tilldelningskriterier som användes utöver pris inte var så utslagsgivande som projektgruppen hade hoppats. Detta gällde särskilt tilldelningskriteriet miljö som i en kommande upphandling bör kunna omarbetas till obligatoriska krav.

4 Nuvarande ramavtal

4.1 Avtalens löptid

I nedanstående tabell anges de sex ramavtalens löptid. Observera att nedanstående löptid inkluderar samtliga förlängningsoptioner, det är emellertid inte säkert att samtliga förlängningsoptioner kommer att utnyttjas. Löptiden för två av ramavtalen skiljer sig från de övriga fyra ramavtalen då upphandlingarna av dessa två ramavtal överprövades (se punkt 3.5 ovan).

Ramavtalens löptid

Ramavtal	Ramavtalens löptid
Biblioteksinredning	2014-10-15 – 2018-10-14
Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd	2014-10-15 – 2018-10-14
Klädförvaring och småfacksskåp	2015-01-08 – 2019-01-07
Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter	2014-10-15 – 2018-10-14
Skåp för hängmappar och ritningar	2014-10-15 – 2018-10-14
Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö	2015-01-08 – 2019-01-07

4.2 Avropsordning

I två av ramavtalen används enbart förnyad konkurrensutsättning som avropsordning. För övriga fyra ramavtal valdes en modell med ett s.k. komboavtal där både rangordning och förnyad konkurrensutsättning kan användas. I nedanstående tabell anges de sex ramavtalens avropsordning.

Ramavtalens avropsordningar

Ramavtal	Avropsordning
Biblioteksinredning	Förnyad konkurrensutsättning
Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd	Förnyad konkurrensutsättning
Klädförvaring och småfacksskåp	Komboavtal (rangordning och förnyad konkurrensutsättning)
Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter	Komboavtal (rangordning och förnyad konkurrensutsättning)
Skåp för hängmappar och ritningar	Komboavtal (rangordning och förnyad konkurrensutsättning)
Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö	Komboavtal (rangordning och förnyad konkurrensutsättning)

4.2.1 Beskrivning av avropsordningar

4.2.1.1 Förnyad konkurrensutsättning

I samtliga sex ramavtal används förnyad konkurrensutsättning. Avrop genom förnyad konkurrensutsättning genomförs i korthet enligt följande steg:

1. Avropsberättigad upprättar en avropsförfrågan för att inbjuda samtliga ramavtalsleverantörer att lämna avropssvar i enlighet med de villkor som angivits. Avropsberättigad kan utöver de krav som ställts i upphandlingen uppställa krav i enlighet med kravkatalogen och vid behov precisera kontraktsvillkoren och komplettera med andra krav och villkor som angivits i upphandlingen.
2. Avropsberättigad ska ange de kriterier som kommer att ligga till grund för tilldelning av kontraktet. Dessa kriterier ska omfattas av de kriterier som har angivits i upphandlingens förfrågningsunderlag. Avropsberättigad avgör vilka av dessa kriterier som är relevanta för det specifika avropstillfället.
3. Avropsberättigad ska ange en skäligen tidsfrist för att lämna avropssvar. Tidsfristen ska fastställas med hänsyn till avropsföremålets komplexitet och omfattning samt den tid som behövs för att lämna avropssvar. Ramavtalsleverantör som vid avropstillfället inte kan leverera efterfrågad vara är skyldig att svara på avropet och ange skäl till varför denne inte kan leverera.
4. Avropssvaren ska vara skriftliga. Avropsberättigad får ta del av avropssvaret först när angiven svarstid har löpt ut.
5. Kontraktet ska tilldelas den ramavtalsleverantör som lämnat det för avropsberättigad bästa avropssvaret på grundval av de kriterier och villkor som angetts i avropsförfrågan.
6. Avropsberättigad ska snarast möjligt skriftligen meddela de ramavtalsleverantörer som deltagit i den förnyade konkurrensutsättningen om beslut om tilldelning av kontrakt och redovisa skälen för beslutet.

4.2.1.2 Komboavtal

Fyra av ramavtalen är s.k. komboavtal där både rangordning och förnyad konkurrensutsättning kan användas.

Rangordning används enbart för standardprodukter där alla villkor är fastställda. Standardprodukter utgörs av angivna tyfall i upphandlingen. Avrop genom rangordning sker genom att avropsberättigad kontaktar den ramavtalsleverantör som har plats ett i rangordningen. I det fall denne inte kan leverera eller om vissa särskilda förhållande som angivits i ramavtalet har inträffat (till exempel att ramavtalsleverantören inte har besvarat avropet) har avropsberättigad rätt att kontakta nästkommande ramavtalsleverantör i rangordningen.

I övriga fall används förnyad konkurrensutsättning på det sätt som beskrivs ovan under punkt 4.2.1.1.

4.3 Antagna ramavtalsleverantörer

4.3.1 Biblioteksinredning

Följande ramavtalsleverantörer antogs i upphandlingen Biblioteksinredning:

- Biketjänst Biblioteksinredningar AB
- Input Interiör Sweden AB
- Lammhults Biblioteksdesign AB
- Lundqvist Inredningar Eftr. AB
- Lustrum AB

4.3.2 Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd

Följande ramavtalsleverantörer antogs i upphandlingen Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd:

- Bruynzeel Storage Systems AB
- Lundqvist Inredningar Eftr. AB
- Senab AB

4.3.3 Klädförvaring och småfacksskåp

Ramavtalet Klädförvaring och småfacksskåp är ett komboavtal med både rangordning och förnyad konkurrensutsättning. Nedan anges antagna ramavtalsleverantörer enligt den rangordning som fastställdes i utvärderingen. Samma ramavtalsleverantörer kontaktas vid en förnyad konkurrensutsättning.

1. Blika AB
2. AJ Produkter AB
3. Input Interiör Sweden AB
4. Tunnpått i Gävle AB
5. Dalform AB
6. Sonesson Inredningar AB

4.3.4 Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter

Ramavtalet Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter är ett komboavtal med både rangordning och förnyad konkurrensutsättning. Nedan anges antagna ramavtalsleverantörer enligt den rangordning som fastställdes i utvärderingen. Samma ramavtalsleverantörer kontaktas vid en förnyad konkurrensutsättning.

1. Lundqvist Inredningar Eftr. AB
2. Input Interiör Sweden AB
3. TreCé AB
4. AJ Produkter AB

5. Bruynzeel Storage Systems AB
6. Senab AB

4.3.5 Skåp för hängmappar och ritningar

Ramavtalet Skåp för hängmappar och ritningar är ett komboavtal med både rangordning och förnyad konkurrensutsättning. Nedan anges antagna ramavtalsleverantörer enligt den rangordning som fastställdes i utvärderingen. Samma ramavtalsleverantörer kontaktas vid en förnyad konkurrensutsättning.

1. AJ Produkter AB
2. Standard System AB
3. Senab AB
4. Projektinredningar Bengt Fredriksson AB
5. Robur Safe AB

4.3.6 Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö

Ramavtalet Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö är ett komboavtal med både rangordning och förnyad konkurrensutsättning. Nedan anges antagna ramavtalsleverantörer enligt den rangordning som fastställdes i utvärderingen. Samma ramavtalsleverantörer kontaktas vid en förnyad konkurrensutsättning.

1. Blika AB
2. AJ Produkter AB
3. JIWA Jinvall Inredningar AB
4. Projektinredningar Bengt Fredriksson AB

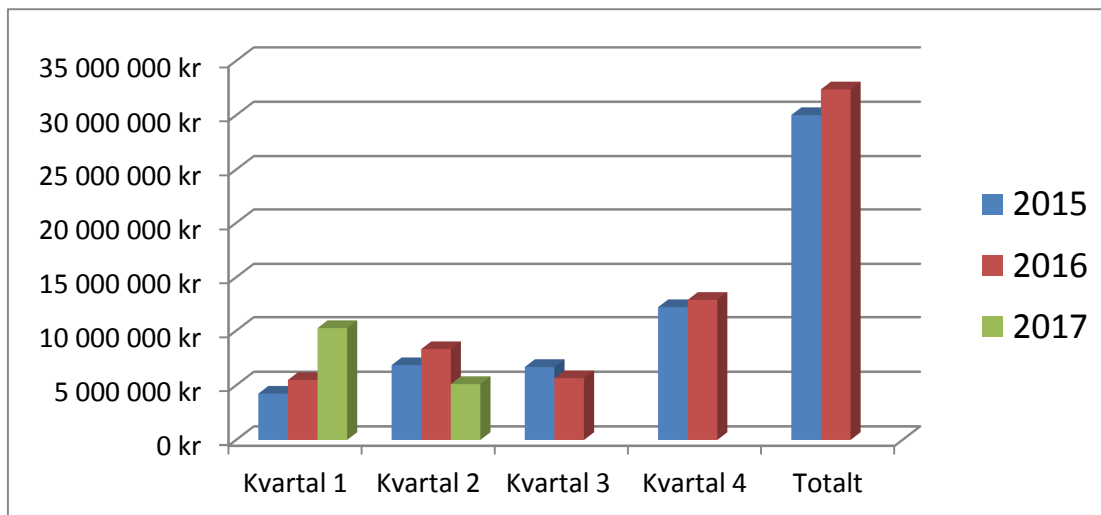
4.4 Försäljningen på ramavtalen

Ramavtalsleverantörerna är skyldiga att en gång per kvartal redovisa den försäljning som skett på ramavtalen.

4.4.1 Total omsättning för ramavtalen

Den sammanlagda omsättningen för samtliga sex ramavtal inom området Arkiv-förvaringslösningar uppgick till cirka 30 MSEK för 2015 och cirka 32,3 MSEK för 2016. Under de två första kvartalen 2017 omsatte ramavtalen cirka 15,3 MSEK. Omsättningen visas i nedanstående diagram.

Sammanlagd omsättning för de sex ramavtalen inom området Arkiv- och förvaringslösningar under perioden kvartal 1 2015 – kvartal 2 2017 (SEK)

4.4.2 Omsättning per ramavtal

Nedan redovisas omsättning per ramavtal för perioden kvartal 1 2015 till och med kvartal 2 2017. Statistiken baseras på uppgifter som redovisats av de ramavtalsleverantörer som Statens inköpscentral tecknat ramavtal med på respektive ramavtalsområde.

4.4.2.1 Biblioteksinredning

Ramavtalets totala omsättning sjönk med cirka 23 procent mellan 2015 och 2016. Försäljningen på ramavtalet under kvartal 1 2017 var emellertid högre än försäljningen under motsvarande kvartal 2015 och 2016. Kvartal 2 2017 innebar dock en kraftig nedgång jämfört med kvartal 2 2016.

Total omsättning på ramavtalet Biblioteksinredning 2015 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2015	Kvartal 2 2015	Kvartal 3 2015	Kvartal 4 2015	Totalt 2015
Biketjänst Biblioteksinredningar AB	0 kr	99 474 kr	0 kr	0 kr	99 474 kr
Lammhults Biblioteksdesign AB	0 kr	0 kr	9 466 kr	51 908 kr	61 374 kr
Input interiör Sweden AB	0 kr	0 kr	0 kr	188 858 kr	188 858 kr
Lundqvist Inredningar AB	0 kr	0 kr	92 337 kr	0 kr	92 337 kr
Lustrum AB	65 628 kr	0 kr	49 498 kr	690 310 kr	805 436 kr
Totalt	65 628 kr	99 474 kr	151 301 kr	931 076 kr	1 247 479 kr

Total omsättning på ramavtalet Biblioteksinredning 2016 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2016	Kvartal 2 2016	Kvartal 3 2016	Kvartal 4 2016	Totalt 2016
BK Library Interiors AB*	0 kr	138 900 kr	0 kr	252 680 kr	391 580 kr
Lammhults Biblioteksdesign AB	2 289 kr	0 kr	0 kr	0 kr	2 289 kr
Input interiör Sweden AB	29 712 kr	41 499 kr	34 643 kr	29 763 kr	135 617 kr
Lundqvist Inredningar AB	0 kr	37 570 kr	0 kr	0 kr	37 570 kr
Lustrum AB	6 511 kr	269 162 kr	69 807 kr	43 073 kr	388 553 kr
Totalt	38 512 kr	487 131 kr	104 450 kr	325 516 kr	955 609 kr

* Leverantören hette tidigare Biketjänst Biblioteksinredningar AB.

Omsättning på ramavtalet Biblioteksinredning kvartal 1 och 2 2017 fördelat per leverantör (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2017	Kvartal 2 2017
BK Library Interiors AB*	0 kr	0 kr
Lammhults Biblioteksdesign AB	30 782 kr	0 kr
Input interiör Sweden AB	56 353 kr	0 kr
Lundqvist Inredningar AB	1 148 kr	0 kr
Lustrum AB	0 kr	114 801 kr
Totalt	88 283 kr	114 801 kr

4.4.2.2 Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd

Ramavtalets totala omsättning sjönk med cirka 30 procent mellan 2015 och 2016. Dock omsatte ramavtalet betydligt mer kvartal 1 och 2 2017 jämfört med motsvarande period 2015 och 2016.

**Total omsättning på ramavtalet Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd
2015 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)**

Leverantör	Kvartal 1 2015	Kvartal 2 2015	Kvartal 3 2015	Kvartal 4 2015	Totalt
Bruynzeel Storage Systems AB	975 327 kr	164 000 kr	655 797 kr	5 196 003 kr	6 991 127 kr
Lundqvist Inredningar Eftr. AB	122 161 kr	0 kr	0 kr	150 000 kr	272 161 kr
Senab AB	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Totalt	1 097 488 kr	164 000 kr	655 797 kr	5 346 003 kr	7 263 288 kr

**Total omsättning på ramavtalet Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd
2016 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)**

Leverantör	Kvartal 1 2016	Kvartal 2 2016	Kvartal 3 2016	Kvartal 4 2016	Totalt 2016
Bruynzeel Storage Systems AB	265 633 kr	158 930 kr	665 920 kr	3 306 862 kr	4 397 345 kr
Lundqvist Inredningar Eftr. AB	0 kr	93 000 kr	427 555 kr	173 107 kr	693 662 kr
Senab AB	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Totalt	265 633 kr	251 930 kr	1 093 475 kr	3 479 969 kr	5 091 007 kr

**Omsättning på ramavtalet Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd
kvartal 1 och 2 2017 fördelat per leverantör (SEK)**

Leverantör	Kvartal 1 2017	Kvartal 2 2017
Bruynzeel Storage Systems AB	4 171 941 kr	966 594 kr
Lundqvist Inredningar Eftr. AB	0 kr	48 396 kr
Senab AB	0 kr	0 kr
Totalt	4 171 941 kr	1 014 990 kr

4.4.2.3 Klädförvaring och småfacksskåp

Ramavtalets totala omsättning sjönk med cirka fyra procent mellan 2015 och 2016. Under kvartal 1 2017 omsatte ramavtalet cirka 1,8 MSEK vilket är mer än motsvarande period för 2015, men mindre jämfört med 2016. Under kvartal 2 2017 omsatte ramavtalet betydligt mindre än under samma period 2015 och 2016.

Total omsättning på ramavtalet Klädförvaring och småfacksskåp 2015 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2015	Kvartal 2 2015	Kvartal 3 2015	Kvartal 4 2015	Totalt 2015
AJ Produkter AB	340 365 kr	259 286 kr	124 942 kr	528 811 kr	1 253 404 kr
Blika AB	405 165 kr	3 537 193 kr	3 403 331 kr	1 560 652 kr	8 906 341 kr
Dalform AB	0 kr	0 kr	0 kr	23 354 kr	23 354 kr
Input interiör Sweden AB	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Sonesson Inredningar AB	651 077 kr	0 kr	150 434 kr	649 069 kr	1 450 580 kr
Tunnplåt i Gävle AB	0 kr	853 678 kr	119 550 kr	0 kr	973 228 kr
Totalt	1 396 607 kr	4 650 157 kr	3 798 257 kr	2 761 886 kr	12 606 907 kr

Total omsättning på ramavtalet Klädförvaring och småfacksskåp 2016 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2016	Kvartal 2 2016	Kvartal 3 2016	Kvartal 4 2016	Totalt 2016
AJ Produkter AB	479 161 kr	468 850 kr	274 633 kr	573 304 kr	1 795 948 kr
Blika AB	1 949 790 kr	1 429 356 kr	855 965 kr	2 488 382 kr	6 723 493 kr
Dalform AB	0 kr	16 755 kr	0 kr	18 765 kr	35 520 kr
Input interiör Sweden AB	40 476 kr	23 692 kr	4 990 kr	377 816 kr	446 974 kr
Sonesson Inredningar AB	22 613 kr	344 100 kr	141 565 kr	238 348 kr	746 626 kr
Tunnplåt i Gävle AB	0 kr	2 091 000 kr	0 kr	213 000 kr	2 304 000 kr
Totalt	2 492 040 kr	4 373 753 kr	1 277 153	3 909 615 kr	12 052 561 kr

Omsättning på ramavtalet Klädförvaring och småfacksskåp kvartal 1 och 2 2017 fördelat per leverantör (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2017	Kvartal 2 2017
AJ Produkter AB	859 898 kr	408 048 kr
Blika AB	465 227 kr	1 123 008 kr
Dalform AB	0 kr	48 726 kr
Input interiör Sweden AB	40 086 kr	0 kr
Sonesson Inredningar AB	9 015 kr	183 924 kr
Tunnplåt i Gävle AB	438 970 kr	0 kr
Totalt	1 813 196 kr	1 763 706 kr

4.4.2.4 Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter

Ramavtalets totala omsättning ökade med cirka 81 procent mellan 2015 och 2016. Under kvartal 1 2017 ökade försäljningen på ramavtalet medan försäljningen minskade under kvartal 2 2017.

Total omsättning på ramavtalet Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter 2015 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2015	Kvartal 2 2015	Kvartal 3 2015	Kvartal 4 2015	Totalt 2015
AJ Produkter AB	153 679 kr	108 415 kr	144 930 kr	188 847 kr	595 871 kr
Bruynzeel Storage Systems AB	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Input interiör Sweden AB	0 kr	41 600 kr	0 kr	0 kr	41 600 kr
Lundqvist Inredningar AB	21 521 kr	94 171 kr	218 201 kr	599 255 kr	933 148 kr
Senab AB	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
TreCe AB	208 277 kr	506 264 kr	166 064 kr	558 639 kr	1 439 244 kr
Totalt	383 477 kr	750 450 kr	529 195 kr	1 346 741 kr	3 009 863 kr

Total omsättning på ramavtalet Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter 2016 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2016	Kvartal 2 2016	Kvartal 3 2016	Kvartal 4 2016	Totalt 2016
AJ Produkter AB	100 556 kr	381 376 kr	162 412 kr	328 698 kr	973 042 kr
Bruynzeel Storage Systems AB	0 kr	128 570 kr	0 kr	0 kr	128 570 kr
Input interiör Sweden AB	11 857 kr	5 264 kr	2 510 kr	245 249 kr	264 880 kr
Lundqvist Inredningar AB	195 934 kr	229 181 kr	1 065 152 kr	425 847 kr	1 916 114 kr
Senab AB	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
TreCe AB	240 174 kr	589 579 kr	154 354 kr	1 182 931 kr	2 167 038 kr
Totalt	548 521 kr	1 333 970 kr	1 384 428 kr	2 182 725 kr	5 449 644 kr

Omsättning på ramavtalet Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter kvartal 1 och 2 2017 fördelat per leverantör (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2017	Kvartal 2 2017
AJ Produkter AB	212 075 kr	140 529 kr
Bruynzeel Storage Systems AB	0 kr	0 kr
Input interiör Sweden AB	172 009 kr	217 737 kr
Lundqvist Inredningar AB	467 388 kr	288 160 kr
Senab AB	0 kr	0 kr
TreCe AB	1 329 084 kr	63 983 kr
Totalt	2 180 556 kr	710 409 kr

4.4.2.5 Skåp för hängmappar och ritningar

Ramavtalets totala omsättning har i princip varit oförändrad under 2015 och 2016. Omsättningen för kvartal 1 och 2 2017 var lägre jämfört med motsvarande period 2015 och 2016.

Total omsättning på ramavtalet Skåp för hängmappar och ritningar 2015 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2015	Kvartal 2 2015	Kvartal 3 2015	Kvartal 4 2015	Totalt 2015
AJ Produkter AB	92 299 kr	54 260 kr	106 467 kr	52 825 kr	305 851 kr
Projektinredningar Bengt Fredriksson AB	0 kr	24 406 kr	0 kr	11 815 kr	36 221 kr
Robur Safe AB*	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Senab AB	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Standard System AB**	8 138 kr	47 915 kr	27 380 kr	0 kr	83 433 kr
Totalt	100 437 kr	126 581 kr	133 847 kr	64 640 kr	425 505 kr

* Ramavtalet hävdades 2016 då leverantören inte längre tillhandahöll upphandlade varor.

** Ramavtalet hävdades 2016 på grund av felaktigt utförd överlåtelse av ramavtalet.

Total omsättning på ramavtalet Skåp för hängmappar och ritningar 2016 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2016	Kvartal 2 2016	Kvartal 3 2016	Kvartal 4 2016	Totalt 2016
AJ Produkter AB	73 578 kr	49 409 kr	70 375 kr	189 897 kr	383 259 kr
Projektinredningar Bengt Fredriksson AB	2 475 kr	0 kr	0 kr	42 815 kr	45 290 kr
Senab AB	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Totalt	76 053 kr	49 409 kr	70 375 kr	232 712 kr	428 549 kr

Omsättning på ramavtalet Skåp för hängmappar och ritningar kvartal 1 och 2 2017 fördelat per leverantör (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2017	Kvartal 2 2017
AJ Produkter AB	45 093 kr	48 824 kr
Projektinredningar Bengt Fredriksson AB	0 kr	0 kr
Senab AB	0 kr	0 kr
Totalt	45 093 kr	48 824 kr

4.4.2.6 Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö

Ramavtalets totala omsättning ökade med cirka 35 procent mellan 2015 och 2016. Under kvartal 1 och 2 2017 omsatte ramavtalet mer jämfört med motsvarande period 2015, men mindre jämfört med 2016.

Total omsättning på ramavtalet Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö 2015 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2015	Kvartal 2 2015	Kvartal 3 2015	Kvartal 4 2015	Totalt 2015
AJ Produkter AB	1 170 415 kr	1 007 384 kr	1 305 996 kr	1 654 080 kr	5 137 875 kr
Blika AB	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr	0 kr
Jiwa Jinvall Inredningar AB	6 571 kr	45 478 kr	96 107 kr	95 736 kr	243 892 kr
Projektinredningar Bengt Fredriksson AB	15 782 kr	2 925 kr	10 384 kr	52 088 kr	81 179 kr
Totalt	1 192 768 kr	1 055 787 kr	1 412 487 kr	1 801 904 kr	5 462 946 kr

Total omsättning på ramavtalet Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö 2016 fördelat per leverantör och kvartal (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2016	Kvartal 2 2016	Kvartal 3 2016	Kvartal 4 2016	Totalt 2016
AJ Produkter AB	1 964 580	1 583 185	1 528 883	2 621 279	7 697 927
Blika AB	0	52 195	38 432	0	90 627
Jiwa Jinvall Inredningar AB	19 964	69 003	123 344	36 408	248 719
Projektinredningar Bengt Fredriksson AB	83 517	113 981	33 172	135 745	366 415
Totalt	2 068 061	1 818 364	1 723 831	2 793 432	8 403 688

Omsättning på ramavtalet Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö kvartal 1 och 2 2017 fördelat per leverantör (SEK)

Leverantör	Kvartal 1 2017	Kvartal 2 2017
AJ Produkter AB	1 758 560 kr	1 373 312 kr
Blika AB	0 kr	0 kr
Jiwa Jinvall Inredningar AB	172 930 kr	59 335 kr
Projektinredningar Bengt Fredriksson AB	10 201 kr	28 770 kr
Totalt	1 941 691 kr	1 461 417 kr

4.4.3 Administrativ avgift

Ramavtalsleverantörerna är skyldiga att betala en administrativ avgift motsvarande 0,7 procent på totalt fakturerat nettobelopp.

4.5 Ramavtalsanvändare

Statistiken över vilka myndigheter som använt ramavtalen är inte komplett då flera ramavtalsleverantörer saknat möjlighet att tillhandahålla dessa uppgifter. Den inkomna statistiken ger ändå en tydlig indikation om vilka myndigheter som har nyttjat ramavtalen i störst utsträckning. Noterbart är att flera av de stora lärosätena hör till de stora användarna av ramavtalen.

4.5.1 Biblioteksinredning

1. Blekinge Tekniska Högskola
2. Kronofogdemyndigheten
3. Umeå Universitet
4. Kriminalvården
5. Mittuniversitetet

4.5.2 Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd

1. Uppsala Universitet
2. Linköpings universitet
3. Riksdagsförvaltningen
4. Länsstyrelsen i Stockholms län
5. Lunds Universitet

4.5.3 Klädförvaring och småfacksskåp

1. Försvarsmakten
2. Uppsala Universitet
3. Karolinska institutet
4. Naturvårdsverket
5. Migrationsverket

4.5.4 Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter

1. Riksdagsförvaltningen
2. Högskolan i Skövde
3. Försäkringskassan
4. Migrationsverket
5. Skatteverket

4.5.5 Skåp för hängmappar och ritningar

1. Lantmäteriet
2. Linköpings universitet
3. Skolforskningsinstitutet
4. Ekobrottsmyndigheten

4.5.6 Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö

1. Försvarsmakten
2. Migrationsverket
3. Polismyndigheten
4. Tullverket
5. Stockholms universitet

4.6 Avstegsanmälan

Nedan anges de myndigheter som har begärt avstegsanmälan från ramavtalen under perioden 2014-2017 samt de skäl för avsteget som angivits av respektive myndighet. Det rör sig om ett fåtal avstegsanmälningar som uppgått till mindre summor. Endast avsteg där det tydligt framgår att avsteget gällt något av de sex nuvarande ramavtalen inom området arkiv- och förvaringslösningar redovisas. Vissa generella avsteg inom möbelområdet som skulle kunna innefatta inköp av artiklar möbler inom området har således inte tagits med.

Inrapporterade avsteg 2016

Ramavtal	Myndighet	Avstegets värde	Skäl till avsteg
Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter	Naturhistoriska riksmuseet	29 500 kr	Myndigheten var i behov av en specifik källsorteringsenhet som saknades på ramavtalet. Att välja en annan möbel hade enligt myndigheten försvårat sopherteringen.

Inrapporterade avsteg 2017

Ramavtal	Myndighet	Avstegets värde	Skäl till avsteg
Klädförvaring och småfacksskåp	Sveriges lantbruksuniversitet	60 000 kr	Enligt myndigheten kunde ingen av ramavtalsleverantörerna erbjuda en beprövad, prisvärd och ändamålsenlig helhetslösning för elektroniskt läsbara elevskåp i linje med myndighetens behov.

4.7 Förvaltning av ramavtalet

Ramavtalet förvaltas av enheten för ramavtalsförvaltning vid Statens inköpscentral.

4.7.1 Synpunkter och erfarenheter från förvaltningen

Ansvarig ramavtalsförvaltare har ställt samman en förvaltningsrapport innehållande erfarenheter från förvaltningen av ramavtalet samt förslag och synpunkter inför kommande upphandling.

Enligt ansvarig förvaltare bör eventuellt kommande ramavtal inom särskilda förvaringslösningar endast löpa cirka ett år för att sedan ingå som en del i den större upphandling av möbler som Statens inköpscentral kontinuerligt genomför. Att upphandla samtliga möbelavtal samtidigt skulle vara mer tids- och kostnadseffektivt. Därtill skulle möbelavtalen bli mer enhetliga vilket skulle förenkla för de avropande myndigheterna.

Inför en eventuellt kommande upphandling föreslås följande förändringar:

- Tilldelningsgrund bör vara lägsta pris. De tilldelningskriterier som användes i denna förra upphandlingen fick inte förväntat utslag då merparten av anbudsgivarna uppfyllde dessa.
- Merparten av ramavtalen bör kunna vara s.k. komboavtal med en beloppsgräns som styr när en förnyad konkurrensutsättning ska göras. Alternativt används enbart avropsformen förnyad konkurrensutsättning.
- I den förra upphandlingen lades alltför stor vikt på sådant som kulörer och exakta mått vilket gjorde upphandlingen och förvaltningen onödigt komplicerad.
- Det bör ses över vilka varor som ska ingå i ramavtalet Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö. Ramavtalet omfattar en mängd varor som avropande myndigheter har behov av men det är inte helt tydligt vilka varor som ska ingå. Om ramavtalet ska upphandlas på nytt bör det tydliggöras vilka varor som är möjliga att lägga till.
- Upphandlingen bör inte genomföras som sex separata upphandlingar.

5 Informationsspridning av ramavtalen

Information om ramavtalen förmedlas på www.avropa.se. Det är enheten för ramavtalsförvaltning på Statens inköpscentral som är ansvarig för att webbplatsen kontinuerligt uppdateras med relevant information om ramavtalen och ser även till att stöddokumentation i form av exempelvis vägledningar och avropsblanketter finns att tillgå.

6 Behovsundersökning

6.1 Myndighetsenkät

En enkät gick ut till 338 avropsberättigade myndigheter. Enkäten besvarades av 140 respondenter vilket ger en svarsfrekvens på cirka 41 %.

Syftet med enkäten var att undersöka behovet av särskilda förvaringslösningar samt att ta reda på vilka önskemål som avropande myndigheter har inom ramavtalsområdet. Vidare var syftet att ge myndigheterna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande de befintliga ramavtalen och ge generella synpunkter avseende utformningen av en eventuell kommande upphandling av statliga ramavtal.

6.1.1 Nyttjande av nuvarande ramavtal och framtida behov

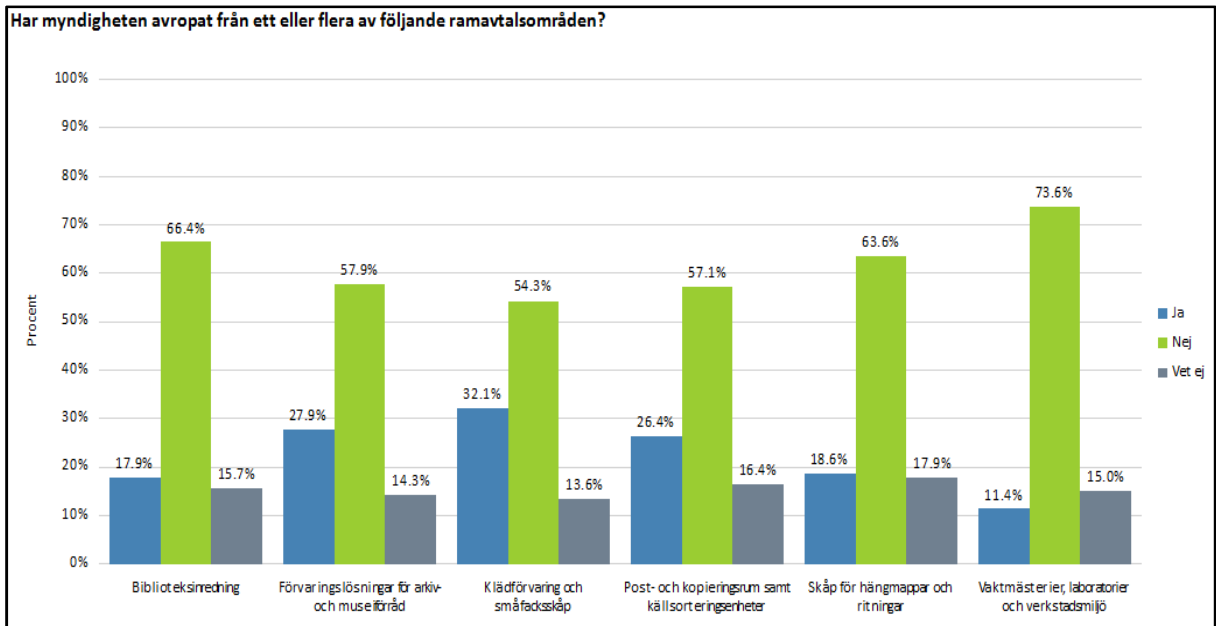
I enkäten ombads myndigheterna att ange om de hade avropat från ett eller flera av de sex ramavtal som ingår inom området särskilda förvaringslösningar. Svaren visade att majoriteten av respondenterna inte hade nyttjat ramavtalen. Detta ligger i linje med försäljningsstatistiken som visar att ramavtalen omsätter förhållandevis lite. Andelen myndigheter som har avropat från respektive ramavtal ligger på mellan ca 11 % och ca 32 % (se bild 1 nedan). Det ramavtal som använts mest av myndigheterna är klädförvaring och småfacksskåp (32,1 %) och minst efterfrågat är ramavtalet vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö (11,4 %).

De myndigheter som uppgav att de inte avropat från ramavtalen ombads att uppge skälet till detta. Den överlägset vanligaste orsaken till att myndigheter inte använt ramavtalen är att det saknats ett behov av de varor som kan avropas från respektive ramavtal. Andel myndigheter som helt saknat behov varierade mellan ca 72 % och ca 94 % för de olika ramavtalen. Andra skäl till att ramavtalen inte använts är bland annat att myndigheterna gjort egna upphandlingar och att myndigheterna saknat kännedom om ramavtalen.

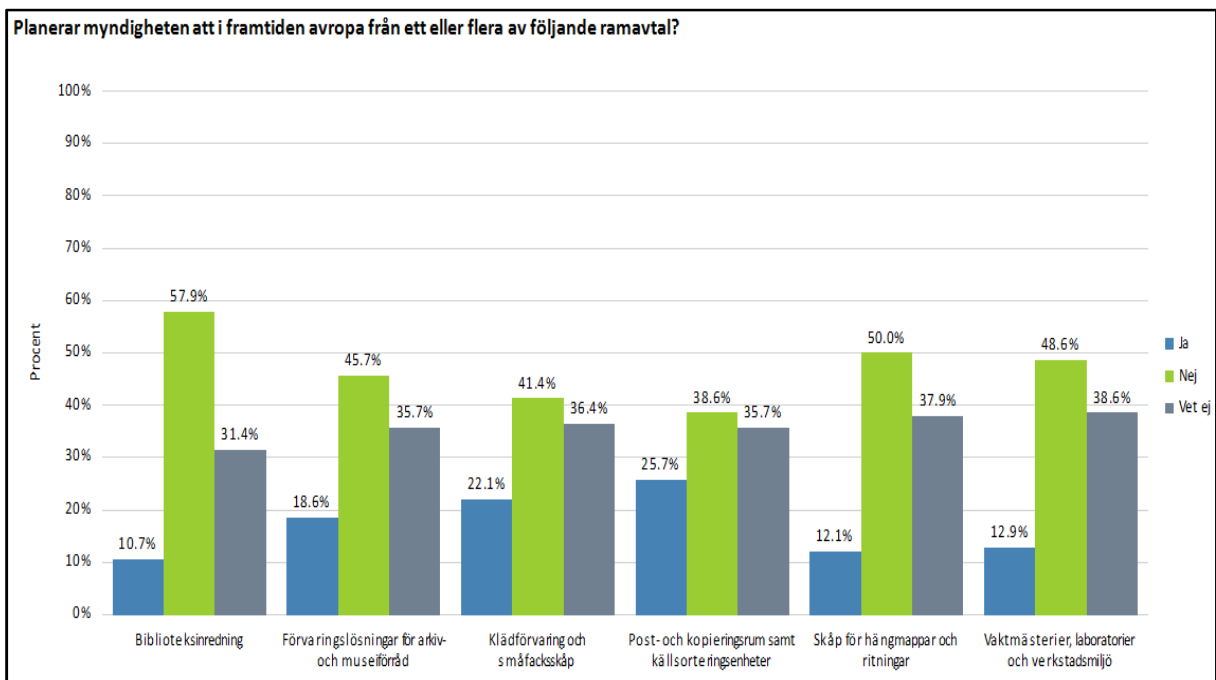
Myndigheterna tillfrågades även om de i framtiden planerar att avropa från ett eller flera av ramavtalen inom området särskilda förvaringslösningar. Andelen myndigheter som angav att de avser att genomföra avrop varierar mellan de olika ramavtalen, från ca 10 % till ca 25 % (se bild 2 nedan). Det ramavtal som flest myndigheter angivit att de avser att avropa från i framtiden är ramavtalet för post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter (25,7 %) och det ramavtal som efterfrågas i minst utsträckning är ramavtalet för biblioteksinredning (10,7 %). Noterbart är att för fem av de sex ramavtalen är andelen myndigheter som avser att avropa från ramavtalen i framtiden lägre jämfört med den andel myndigheter som har avropat från nuvarande ramavtal, jfr. bild 1 nedan. Det synes således finnas en minskad efterfrågan på varor inom området. Antalet myndigheter som är osäkra på det framtida behovet är emellertid relativt högt, ca en tredjedel av respondenterna angav att de saknade kännedom om de planerar att avropa från ett eller flera av ramavtalen.

Lite drygt 70 % av de myndigheter som använt ramavtalen var nöjda eller mycket nöjda med utbudet på ramavtalen (se bild 3 nedan). Endast en mycket liten andel myndigheter var missnöjda med utbudet.

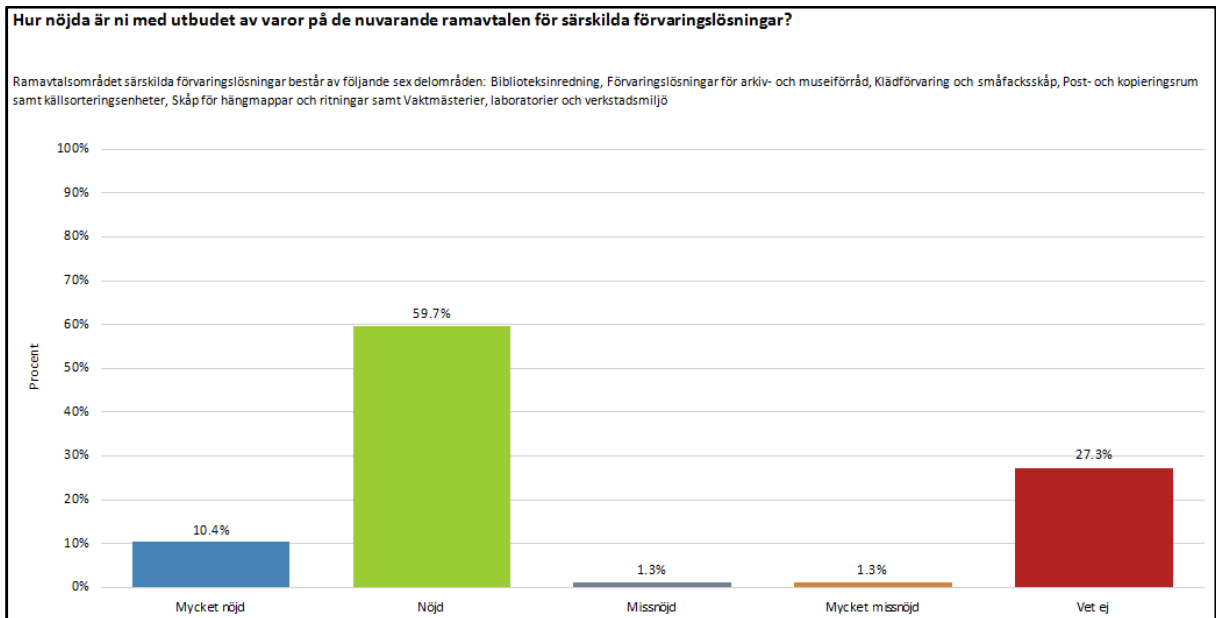
Myndighetsenkät – bild 1

Myndighetsenkät – bild 2

Myndighetsenkät – bild 3

6.1.2 Positiva erfarenheter av nuvarande ramavtal

De myndigheter som uppgav att de avropat från det nuvarande ramavtalet gavs möjlighet att redovisa de positiva erfarenheter de haft avseende avrop från ramavtalet. Flera myndigheter är positiva till utbudet på ramavtalen och anser att det är enkelt att avropa från ramavtalen. Nedan anges några av de kommentarer som lämnades i enkäten:

Positiva erfarenheter av det nuvarande ramavtalet

- *”Smidigt och lätt att använda avtalet och vi fick anbud från flera av leverantörerna.”*
- *”Utbudet är tillfredställande utifrån myndighetens behov.”*
- *”Det har fungerat väl att hitta de produkter som vi har haft behov av. Prisbilden har varit gynnsam såvitt vi har kunnat bedöma, i förhållande till kvalitet.”*
- *”Snabba leveranser, bra utbud.”*
- *”Det var enkelt att avropa hängmappskåp. Tydliga avropsanvisningar som resulterade i snabb leverans av ett skåp som fyllde våra behov.”*
- *”Att rangordning finns att välja.”*
- *”Avrop har genomförts avseende arkiv, småfacksskåp och klädförvaring. Sortimentet fungerar i kombo med möjlighet till förnyad konkurrensutsättning. Bra andel inlämnade anbud vid förnyad konkurrensutsättning.”*
- *”Lätthanterligt. Bra med kombolösningen. Vi kommer att använda alla avtalen i närtid. Ombyggnation.”*
- *”Enkelt att handla och en hel del att välja på.”*

6.1.3 Förbättringsområden

Statens inköpscentral efterfrågade i enkäten även sådant som myndigheterna anser kan förbättras i kommande ramavtal. Bland svaren märks särskilt önskemål om att avropen ska vara så smidiga som möjligt och att flera myndigheter efterfrågar den avropsmodell med särskild fördelningsnyckel som används i andra möbelavtal som Statens inköpscentral förvaltar. Nedan redovisas ett urval av de förslag och synpunkter som inkom:

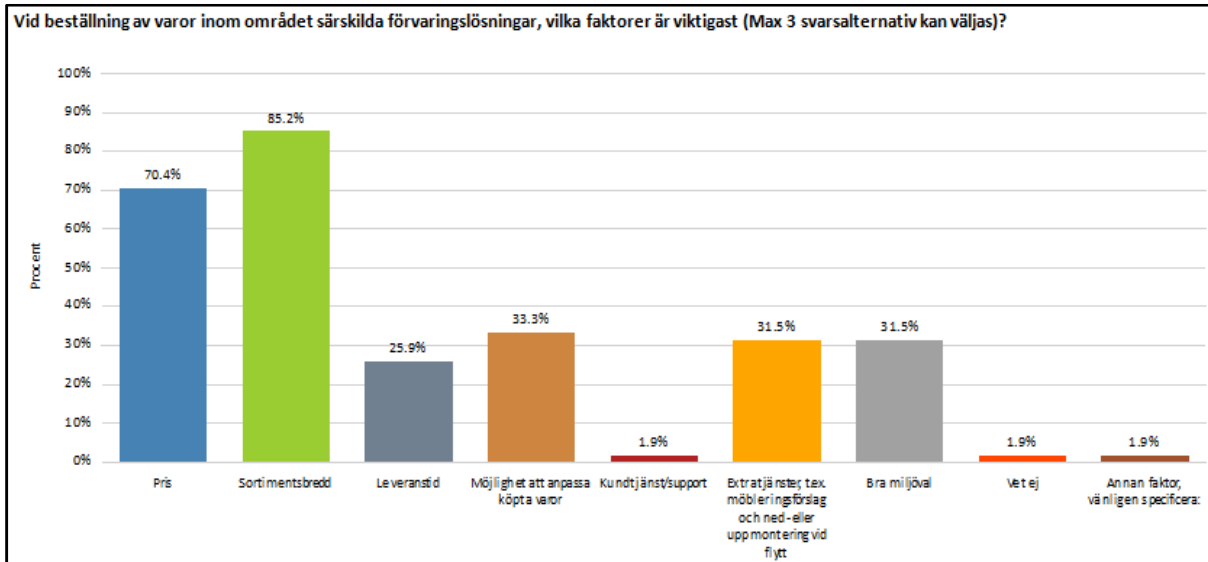
Förslag och synpunkter från avropande myndigheter

- *”Har varit problem med leveranstider framförallt när önskemålet är kodlös. Bör bli vanligare och vanligare att kodlös önskas och det kanske kan förbättras. Utbudet kunde vara något större.”*
- *”Vid anskaffning av inventarier och utrustning för lägre belopp vore det önskvärt att kunna avropa direkt och slippa konkurrensutsätta. Att konkurrensutsätta alla för några enstaka hyllor, ett postfack eller liknade kostar väldigt mycket tid.”*
- *”Ibland måste man kanske göra en kompletteringsbeställning eller göra en viss utökning av t ex befintligt kompaktarkiv. Då blir det inget bra att ta in en leverantör till, därför man vill ju dels ha enhetlighet, men man vill ju också ha möjlighet att använda eventuella befintliga överblivna hyllplan, stegar eller andra tillbehör.”*
- *”Ytterligare sortiment på rangordning.”*
- *”Vi önskar särskild fördelningsnyckel liknande den som används i övriga möbel- och inredningsavtal.”*
- *”Ett större utbud inom vissa grupper (t ex gällande klädskåp och små förvaringsskåp).”*
- *”Enklare om det fungerar som med möbler och inredning. D.v.s. att man kan avropa direkt upp till ett visst belopp. Ofta kanske man inte ska ha så mycket och då känns det onödigt med förnyad konkurrensutsättning.”*
- *”Miljömöblerna måste förbättras.”*

6.1.4 Viktiga faktorer vid beställning av varor inom området

Myndigheterna tillfrågades vilka de viktigaste faktorerna är vid beställning av varor inom området särskilda förvaringslösningar. De hade möjlighet att välja maximalt tre av alternativen. De tre viktigaste faktorerna, enligt myndigheterna, är sortimentsbredd (85,2 %), pris (70,4 %), möjlighet att anpassa köpta varor (33,3 %). Det fullständiga resultatet anges på bild 4 nedan.

Myndighetsenkät – bild 4

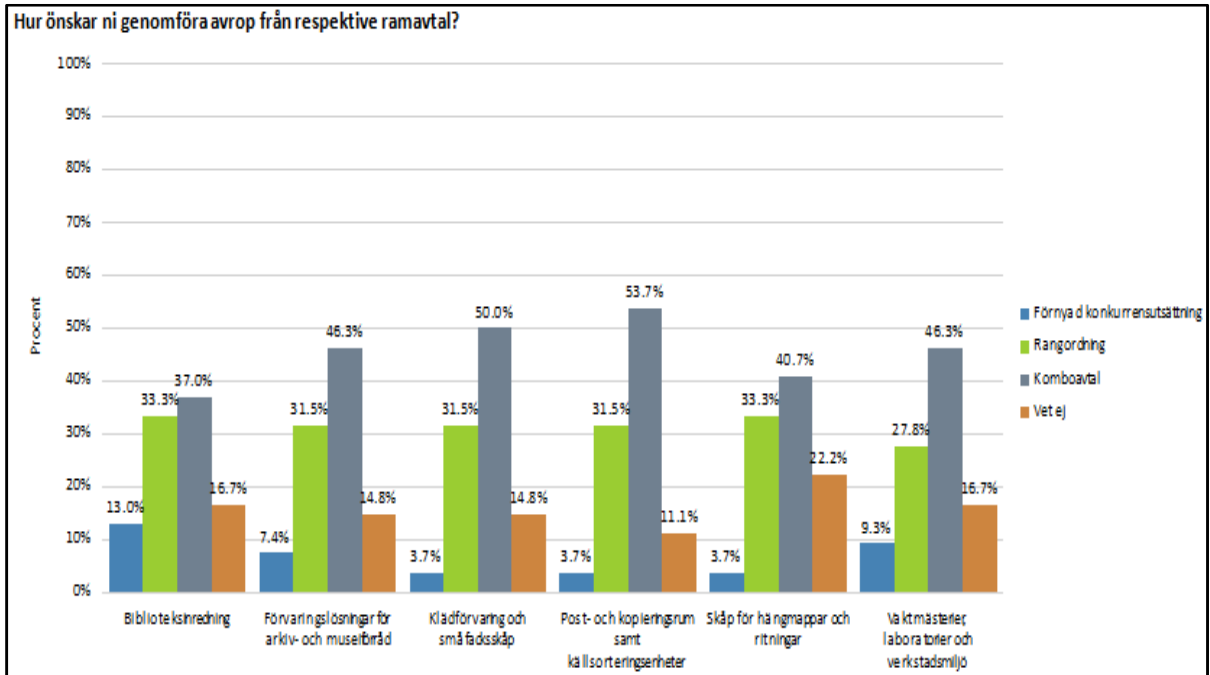

6.1.5 Avropsordning

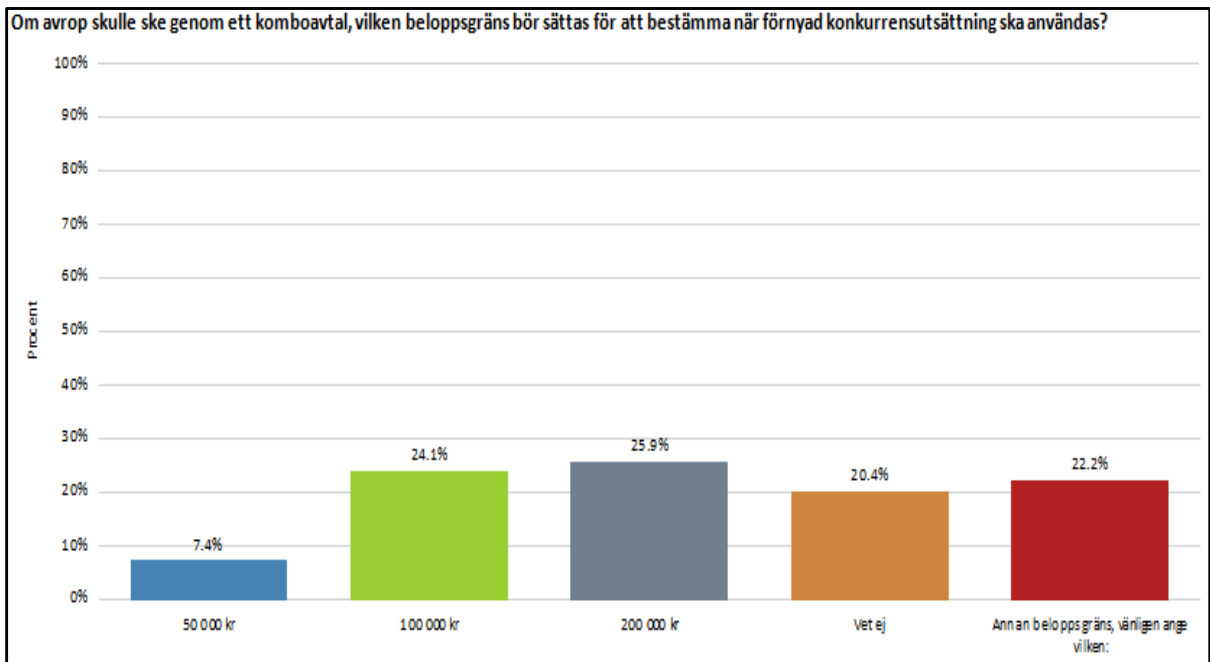
Myndigheterna gavs möjlighet att ange vilket avropssätt som de föredrar att använda vid avrop från de sex ramavtal som ingår i området särskilda förvaringslösningar (se bild 5 nedan). Svaren visar att de flesta myndigheterna helst ser att ramavtalen utformas som komboavtal. Cirka en tredjedel av myndigheterna önskar att avrop sker genom rangordning. Endast en mindre andel av myndigheterna vill att avrop görs genom förnyad konkurrensutsättning. Vid filtrering av enkätsvaren framkommer att de myndigheter som har fler än 500 anställda är mer positiva till att ramavtalet utformas som ett komboavtal än de mindre myndigheter vilka föredrar rangordnade ramavtal.

Då ett vanligt sätt att utforma komboavtal är att avropets värde styr när en viss avropsordning ska användas gavs myndigheterna möjlighet att ge förslag på vilken beloppsgräns som bör gälla för att bestämma när förnyad konkurrensutsättning ska göras (se bild 6 nedan). Cirka en fjärdedel av myndigheterna ansåg att gränsen bör sättas till 100 000 kr och ungefär lika många menade att gränsen bör vara 200 000 kr. Nästan lika många, 22,2 %, valde att föreslå en annan beloppsgräns och bland dessa svar varierade beloppsgränsen mellan 20 000 kr och 10 MSEK. 7,4 % svarade att 50 000 kr var en lämplig beloppsgräns och 20,4 % av myndigheterna saknade uppfattning i frågan.

Myndighetsenkät – bild 5

Myndighetsenkät – bild 6

6.1.6 Sammanfattning av myndighetsenkät

De viktigaste aspekterna av svaren i myndighetsenkäten sammanfattas i nedanstående ruta.

Sammanfattning av myndighetsenkät

- De nuvarande ramavtalen används endast av mindre andel av myndigheterna och den vanligaste orsaken till detta är att det saknas behov av de varor som kan avropas från ramavtalen.
- Lite drygt 70 % av de myndigheter som använt ramavtalen var nöjda eller mycket nöjda med utbudet på ramavtalen.
- Andelen myndigheter som angav att de i framtiden avser att genomföra avrop varierar mellan de olika ramavtalen, från ca 10 % till ca 25 %. Trenden tycks vara att det finns en minskad efterfrågan på varor inom området. Antalet myndigheter som är osäkra på det framtida behovet är emellertid relativt högt.
- Flera myndigheter är positiva till utbudet på ramavtalen och anser att det är enkelt att avropa från ramavtalen.
- Myndigheterna efterfrågar smidiga avrop och flera myndigheter vill ha den avropsmodell med särskild fördelningsnyckel som används i andra möbelavtal som Statens inköpscentral förvaltar.
- De tre viktigaste faktorerna vid beställning av varor på området är enligt myndigheterna sortimentsbredd, pris samt möjlighet att anpassa köpta varor.
- De flesta myndigheter ser helst att ramavtalen utformas som komboavtal. Cirka en tredjedel av myndigheterna önskar att avrop sker genom rangordning. Endast en mindre andel av myndigheterna vill att avrop görs genom förnyad konkurrensutsättning.
- Om komboavtal skulle utformas på ett sådant sätt att avropets värde styr när en viss avropsordning ska användas ansåg cirka en fjärdedel av myndigheterna att gränsen bör sättas till 100 000 kr och ungefär lika många menade att gränsen bör vara 200 000 kr. Bland de myndigheter som valde att föreslå en annan beloppsgräns varierade svaren mellan 20 000 kr och 10 MSEK.

7 Marknadsundersökning

Marknadsundersökningen har genomförts genom att analysera marknaden avseende hur branschen anser att en eventuell upphandling lämpligen bör utformas.

En viktig informationskälla har varit de möten som genomförts med fyra leverantörer på området. Tre av dessa är leverantörer på det nuvarande ramavtalet. Därtill har ytterligare en leverantör (som inte är ramavtalsleverantör) bidragit med information genom att besvara frågor skriftligen via e-post.

7.1 Möte med leverantörer

Syftet med leverantörmötena, vilka hölls under maj 2017, var att fånga upp leverantörernas erfarenheter av det nuvarande ramavtalet samt att ge leverantörerna möjlighet att komma med synpunkter gällande upplägg av en eventuellt kommande upphandling. Vid mötena diskuterades även vilka generella utmaningar som finns på marknaden för särskilda förvaringslösningar.

Deltagande företag i förstudien

Företag	Ramavtal	Verksamhet
AJ Produkter AB	<ul style="list-style-type: none">• Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter• Klädförvaring och småfacksskåp• Skåp för hängmappar och ritningar• Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö	Företagets försäljning härrör från kategorierna kontorsmöbler, lager (t.ex. pallställ och lagertillbehör) samt skola och förskola.
Bruynzeel Storage Systems AB	<ul style="list-style-type: none">• Förvaringslösningar för arkiv och museiförråd• Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter	Företaget säljer förvaringslösningar inom kontor, arkiv, bibliotek, museum, sjukvård och butik.
Eun Storage AB	<ul style="list-style-type: none">• Ej ramavtalsleverantör	Företaget säljer förvaringssystem i arkivbranschen.
JIWA Jinvall Inredningar AB	<ul style="list-style-type: none">• Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö	Företaget säljer främst plåtskåp som används för att förvara kemikalier.
RMS Lagerinredningar AB	<ul style="list-style-type: none">• Ej ramavtalsleverantör	Företaget säljer produkter (förvaringslösningar, hyllställ, pallställ m.m.) men erbjuder även montage, service, besiktningar (expertbesiktningar) samt utbildningar.

7.1.1 Om det nuvarande ramavtalet

De företag som är leverantörer på det nuvarande ramavtalet tillfrågades vilka positiva respektive negativa erfarenheter de har av ramavtalet. Dessutom gavs de möjlighet att beskriva vad de upplever vara mest betydelsefullt för de avropande myndigheterna.

7.1.1.1 Positiva erfarenheter

En av ramavtalsleverantörerna framhöll att ramavtalet underlättar avropen genom att de grundläggande kraven redan ställts i ramavtalsupphandlingen. Detta gör att de avropande myndigheterna kan fokusera på att ställa krav på produkternas funktion.

Det nuvarande ramavtalet uppfattas som tydligt, enkelt och sköts på ett professionellt sätt av Statens inköpscentral. För en av ramavtalsleverantörerna har ramavtalet inneburit att företaget behövt se över rutiner avseende bland annat leveransförseningar och hur de arbetar med montering och inbärning av möbler vilket har gynnat företagets andra kunder och höjt kunskapen inom hela organisationen.

7.1.1.2 Negativa erfarenheter

Bland de aspekter av ramavtalet som leverantörerna upplever som negativa kan nämnas att de anser att alltför få myndigheter känner till ramavtalet, att Statens inköpscentral har tillåtit leverantörer att lägga till för många artiklar på ramavtalet som inte har en naturlig koppling till ramavtalet (gäller framför allt ramavtalet för vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö) samt att ramavtalets konstruktion innebär att en förnyad konkurrensutsättning i många fall måste göras även vid mindre beställningar.

7.1.1.3 Viktiga faktorer vid avrop

Leverantörerna upplever att avropande myndigheter främst fokuserar på pris i samband med avrop. Men det ställs även krav på leveranstid, funktion och sortimentsbredd. En av leverantörerna framhöll att denne har lättare att offerera de lagerlösningar som efterfrågas om myndigheten beskriver den funktion som önskas. Vad gäller möbler för källsortering ställs ibland även krav på att dessa ska ha ett visst utseende för att passa in i den övriga miljön.

7.1.2 Avropsordning

Fyra av fem leverantörer förordar att förnyad konkurrensutsättning används som avropsordning. Förnyad konkurrensutsättning ses som positivt då det innebär att samtliga leverantörer ges möjlighet att lämna avropssvar. Därtill passar avropsordningen för avrop av lagerlösningar då dessa ofta innebär att produkterna måste anpassas till kundens specifika behov. Vidare skulle ett rangordnat ramavtal försvåra kompletteringsköp och avrop av serviceavtal.

En av leverantörerna föredrar den avropsmodell som används på flera av Statens inköpscentrals möbelavtal vilken innebär att myndigheterna fritt kan välja leverantör om avropets värde understiger en viss summa. För avrop över denna summa sker en förnyad konkurrensutsättning. Enligt leverantören skulle en lämplig avgränsning för när en

förnyad konkurrensutsättning ska göras vara beställningar värda någonstans mellan 20 000 och 40 000 kr.

Om en modell med komboavtal används bör, enligt en av leverantörerna, beloppsgränsen för när en förnyad konkurrensutsättning ska göras sättas lågt då de flesta myndigheter avropar för små belopp.

7.1.3 Tilldelningskriterier

I den tidigare upphandlingen användes tilldelningskriterierna pris, funktion, miljö och produktbredd (i upphandlingen av ramavtalet för post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter utvärderades även enhetlig inredning). Två av leverantörerna ansåg att dessa tilldelningskriterier även kan användas fortsättningsvis. Andra kriterier som lyftes fram var långsiktigt ansvarstagande, specialanpassade lösningar, design, kvalitet, utförande, flexibilitet, kunskap och support.

7.1.4 Typfall

I den tidigare upphandlingen ställdes krav på att anbudsgivare skulle offerera ett visst antal specificerade varor, typfall, vars pris även utvärderades. Leverantörerna ansåg att de krav som ställdes på typfallen på det stora hela taget var bra och att typfall är ett bra sätt att utvärdera möbler. Ett par av leverantörerna ansåg emellertid att kravställningarna i vissa avseenden behövde uppdateras, som exempel kan nämnas att en av leverantörerna menade att det inte var relevant att som typfall ha en förvaringsmöbel med trähyllor då stålhyllor används numera.

Två av leverantörerna menade att det skulle vara fullt möjligt att verifiera ställda krav på typfall genom att ta in produktblad och annan liknande dokumentation. En av leverantörerna ansåg dock att det istället skulle vara bättre att ansvarig ramavtalsförvaltare gör stickprov under ramavtalsperioden, vilket görs på det nuvarande ramavtalet.

7.1.5 Hållbarhet

Leverantörerna var eniga om att det saknas relevanta miljömärkningar för de möbler som ingår i deras utbud, men att det finns andra vägar till att ställa miljökrav. En av leverantörerna berättade att de flesta av företagets produkter uppfyller kraven för byggvarudeklaration och SundaHus som bland annat innefattar krav beträffande material och att produkterna ska vara återvinningsbara. Två av leverantörerna framhöll att mycket av miljöarbetet sker på företagsnivå genom miljöcertifiering och att själva tillverkningsprocessen sker på ett miljövänligt sätt. Vidare framhävde en leverantör att de säljer begagnade möbler, främst till myndigheter som gör kompletteringsköp.

Samtliga leverantörer har kollektivavtal för de som är anställda i Sverige. Leverantörerna uppgav att det också ställs krav på att den personal som är anställd i andra länder, vilket främst rör sig om fabriksarbetare, ska ha goda arbetsvillkor. Även vad gäller de produkter

som köps in från underleverantörer försöker leverantörerna på olika sätt säkerställa att tillverkningen har skett på ett korrekt sätt.

7.1.6 Övriga frågor

7.1.6.1 Kundtjänst/support

Samtliga leverantörer uppgav att de tillhandahåller någon slags funktion för kundtjänst och support som kan svara på frågor från avropande myndigheter rörande produkter och beställningar. Öppettider och antal resurser skiljer sig dock en del mellan de olika leverantörerna.

7.1.6.2 Leveranstid

Hur lång leveranstiden är skiljer sig från beställning till beställning. Faktorer som påverkar hur lång leveranstiden blir är bland annat om beställningens storlek och om de rör sig om varor som anpassats till kundens särskilda behov. Även kundens tidplan påverkar när leverans sker.

7.1.6.3 Produktrelaterade tjänster

Leverantörerna kan erbjuda ett flertal produktrelaterade tjänster. Vilka tjänster som erbjuds skiljer sig delvis från leverantör till leverantör. Samtliga leverantörer ansåg dock att det i många fall är svårt att inkludera priset för tjänsterna i möbelpriserna då avropen kan skilja sig så mycket från varandra. Att redan i upphandlingen ta höjd för kostnader för tjänster kopplade till produkterna skulle vara svårt och troligtvis även innebära ett onödigt fördyrande. Det är bättre att priset sätts vid den förnyade konkurrensutsättningen. En av leverantörerna som främst arbetar med lagerlösningar ansåg dock att montage och leveransbesiktning skulle kunna ingå i priset. Vad gäller leveransbesiktningar skulle detta endast ingå i priset vid större beställningar över ett förutbestämt värde.

Nedan anges några av de produktrelaterade tjänsterna som förekommer inom området:

- Montering
- Inbärning
- Transport
- Installation
- Service
- Behovsinventering
- Leveransbesiktning
- Expertbesiktning
- Layoutförslag

7.1.7 Sammanfattning av leverantörsmöten

Sammanfattning av leverantörsmötena

- Ramavtalsleverantörerna anser att ramavtalet på det stora hela taget fungerar bra och att det underlättar avropen.
- Vid avrop från ramavtalen fokuserar avropande myndigheter främst på pris. Men det förekommer även att det ställs krav på leveranstid, funktion och sortimentsbredd.
- Majoriteten av leverantörerna förespråkar att förnyad konkurrensutsättning används som avropsordning då den innebär att samtliga leverantörer ges möjlighet att lämna avropssvar. Därtill passar avropsordningen för avrop av lagerlösningar då dessa ofta innebär att produkterna måste anpassas till kundens specifika behov.
- De tilldelningskriterier som användes i den förra upphandlingen var i stora drag bra, men det gavs även förslag på andra kriterier.
- Typfall är ett bra sätt att utvärdera de produkter som ingår i ramavtalen.
- Det saknas specifika hållbarhetsmärkningar på området, men det finns andra sätt att ställa miljökrav och sociala krav.
- Leverantörerna ansåg att det var svårt att inkludera pris för tjänster i produktpriserna då avropen skiljer så mycket från varandra.

8 Hållbarhet

Möbler kan vara tillverkade av olika typer av material såsom trävirke, träfiberskivor, metaller, plaster, läder/skinn, stoppmaterial, textilier och glas. De olika materialen kan innehålla hälso- och miljöfarliga ämnen eller ge upphov till stor kemikalieanvändning eller ge stora utsläpp vid tillverkningen. Därtill belastar möbler med kort livslängd miljön genom att dessa tidigt kasseras och måste ersättas med nya.

8.1 Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier

8.1.1 Allmänt

Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller en databas med hållbarhetskriterier inom ett tiotal produktområden som omfattar hundratals produkter. De tas fram i samarbete med expertgrupper som består av representanter från branschorganisationer, näringsliv, intresseorganisationer, stat, landsting och kommun och är anpassade för att fungera i offentlig upphandling. Kriterierna är indelade i de tre nivåerna bas, avancerad och spjutspets och kan användas som kvalificeringskrav, teknisk specifikation, tilldelningskriterier eller särskilda kontraktsskrav.⁴

I den förra upphandlingen användes flera av de hållbarhetskrav som Miljöstyrningsrådet tagit fram.⁵

8.1.2 Hållbarhetskriterier inom området möbler

Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier inom produktområdet möbler omfattar möbler inom områdena kontor, vård, förskola, skola och utbildning samt offentliga miljöer. Små enkla komponenter som kardborreband, blytlås, tygstroppar, möbeltassar och liknande som inte är tillverkade av PVC, omfattas inte av kraven.

Merparten av kriterierna är s.k. tekniska specifikationer, d.v.s. krav på själva varan. Som exempel på sådana krav kan följande nämnas:

- **Stoppningsmaterial.** Att varor inte ska ha aktiv tillsats av ftalater då flera av dessa misstänks vara hormonstörande. Ftalater används bland annat som mjukgörare i plaster och stoppningsmaterial.

⁴ <http://www.upphandlingsmyndigheten.se/hallbarhet/stall-hallbarhetskrav/om-kriterierna/>

⁵ Den 1 juli 2014 överfördes kriterierna till Konkurrensverket. Sedan den 1 september 2015 har Upphandlingsmyndigheten ansvaret för arbetet med kriterierna.

- **Skogsråvarans ursprung.** Att råvaran i offererade varor ska härröra från skogsbruk som säkerställer att råvaran härstammar från legala och acceptabla källor för att på så sätt få en mer hållbar råvaruanvändning.
- **Märkning av plast.** Genom ställa krav på märkning av plastmaterial underlättas återvinningen av plastdelar och ger myndigheten information om vilka plastmaterial som finns i verksamheten.

Det finns även möjlighet att ställa kvalificeringskrav såsom rutiner för ett systematiskt kvalitetsarbete och rutiner som säkerställer att trä eller träbaserade material som ingår i den offererade varorna härstammar från legala och acceptabla källor som definierat i den tekniska specifikationen.

Vidare har Upphandlingsmyndigheten tagit fram särskilda kontraktsvillkor som är villkor som ska uppfyllas under avtalsperioden. Ett exempel på ett sådant kontraktsvillkor är att leverantören ska ha rutiner för att säkerställa att offererade produkter är producerade under förhållanden som är förenliga med bland annat ILO:s kärnkonventioner om tvångsarbete, barnarbete, diskriminering, föreningsfrihet samt organisationsrätt.

8.2 Svanens hållbarhetskriterier

Möbler, inredning, dörrar och lampor för inomhusbruk kan Svanenmärkas. Produkter som främst har andra funktioner än att vara möbler (till exempel mattor och textilier), samt möbler avsedda för utomhusbruk faller utanför Svanens definition av produktgruppen möbler. Svanenmärkta möbler uppfyller miljökrav på råvaror som trä, metall, stoppning och plast. Det ställs även krav på kemikalier som används i tillverkningen av möbelen. Enligt Svanen är möblerna testade med avseende på hållbarhet och tillhör de minst miljöbelastande på marknaden. För att en produkt ska kunna marknadsföras som Svanenmärkt ska hela produkten vara godkänd.⁶

Specifikt säkerställer Svanenmärket följande vad gäller möbler/inredning:

- trä från uthålligt skogsbruk i tillverkningen,
- minimal påverkan från miljö- och hälsofarliga ämnen,
- minskad klimat- och energipåverkan, och
- hög kvalitet och god användarfunktion.

⁶ Svanenmärkning av Möbler och inredning, version 4.12, 17 mars 2011 – 30 juni 2019

8.3 Möbelfakta

Möbelfakta är ett referens- och märkningssystem för möbler. Möbelfakta och dess webbplats tillhandahålls och drivs av Trä- och Möbelföretagen, TMF. I den förra upphandlingen accepterades typfall som var möbelfaktamärkta när detta var tillämbart.

Kraven för märkningen bygger på tre delar; kvalitet, miljö och socialt ansvar. Nedan följer en kort sammanfattning av de tre delarna.⁷

8.3.1 Kvalitet

Möbelfaktas tekniska krav baserar sig på europeiska och internationella standarder som utarbetas huvudsakligen inom den europeiska standardiseringsorganisationen CEN. Standardiseringen inom möbelområdet har som syfte att säkerställa möblers funktion och säkerhet. Möbler kan vara provade och godkända för fem användarmiljöer:

1. hemmiljö,
2. offentlig miljö,
3. kontorsmiljö,
4. skolmiljö, och
5. utomhusmiljö.

Det finns fem kategorier av kriterier för varje användarmiljö:

1. säkerhet/funktion,
2. mått,
3. ytors motståndskraft,
4. brand/antändlighet, och
5. klädsel.

Möbler som uppfyller Möbelfaktas kvalitetskriterier är objektivt kontrollerade och verifierade. Det finns ackrediterade provningsinstitut i hela Europa som kontrollerar tekniska krav på möbler, till exempel svenska SP, Sveriges Tekniska Forskningsinstitut.

8.3.2 Miljö

Möbelfakta ställer dels krav på ingående komponenter och råvaror som används vid tillverkning av möbeln, dels krav på själva möbeln. Miljökraven harmoniserar i stor utsträckning med Miljöstyrningsrådets riktlinjer för upphandling av möbler. Möbelfakta

⁷ Angående den följande diskussionen, se http://www.mobelfakta.se/MediaBinaryLoader.axd?MediaArchive_FileID=5f77da2e-367d-4ec2-b923-e39b7792fee3&FileName=Upphandlingsguide_LR.pdf

har även sin utgångspunkt i de krav som ställs från myndigheter i lagar, förordningar och direktiv.

8.3.2.1 Materialkrav

Enligt Möbelfakta är det viktigt att råvaror, komponenter och kemiska ämnen utgör en så liten belastning som möjligt på miljön och att riskerna för såväl producent som konsument minimeras. Är en möbel Svanenmärkt uppnår den materialkraven i Möbelfakta.

Materialkraven inbegriper följande områden:

- trä och träbaserade material,
- textil och skinn/läder,
- plast,
- stoppning, och
- ytbehandling.

8.3.2.2 Produktkrav

Syftet med Möbelfaktas produktkrav är att möbelns belastning på miljön ska minimeras, såväl när den tillverkas som under och efter dess livstid. Dessutom ställer Möbelfakta krav på skötsel av möbeln under dess livstid med tydliga anvisningar om hur man kan underhålla den när det uppstår behov av reservdelar eller reparationer. Därutöver beskrivs krav gällande dokumentation kring möbeln och emballaget. Produktkraven omfattar följande områden:

- återvinning,
- spårbarhet,
- underhåll,
- produktinformation, och
- förpackningar.

8.3.3 Socialt ansvar

För att få sina möbler märkta med Möbelfakta måste producenten ta hänsyn till ett antal sociala och etiska aspekter, bland annat när det gäller ansvar gentemot arbetstagare och för de förhållanden som råder under produktionen. Utgångspunkten är FN:s uppförandekod "The Global Compact". Enligt denna ska möbelproducentens ledning skriftligen garantera att den står bakom, och följer, uppförandekoden och de riktlinjer som principerna baseras på. Därtill ska producenten visa att denne ställer krav på att leverantörer, återförsäljare, agenter eller andra samarbetspartners tillämpar dessa krav i sina respektive organisationer. Producenter ska också ställa krav på att underleverantörer till underleverantörer ska följa FN:s uppförandekod.

"The Global Compact" delas upp i fyra områden; mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö samt korruption, och kretsar kring tio stycken principer vilka följer nedan.

1. Mänskliga rättigheter

- Stödja och respektera de mänskliga rättigheterna

- Ej medverka till brott mot de mänskliga rättigheterna

2. Miljö

- Försiktighet
- Ansvarstagande
- Miljövänlig teknik

3. Arbetsvillkor

- Fackföreningsfrihet
- Tvångsarbete
- Barnarbete
- Diskriminering

4. Korruption

- Anti-korruption

8.4 Övriga miljömärkningar

Förutom de ovan nämnda miljömärkningarna finns det ett antal ytterligare miljömärkningar som är relevanta för möbelområdet. Nedan redogörs i korthet för dessa.

8.4.1 EU Ecolabel

EU Ecolabel som tidigare gick under benämningen EU-Blomman är EU:s officiella miljömärke. EU Ecolabel fungerar på samma sätt som Svanen. Produkterna granskas ur ett livscykelperspektiv från råvara till avfall. Produkterna ska uppfylla stränga miljö-, funktions- och kvalitetskrav vilka kontinuerligt höjs. Eftersom Svanen är så pass etablerad i Sverige finns det inte så många produkter med EU Ecolabel i Sverige. I vissa andra europeiska länder är utbudet större.⁸

8.4.2 Forest Stewardship Council

Forest Stewardship Council (FSC) är en oberoende, internationell medlemsorganisation som verkar för ett miljöanpassat, socialt ansvarstagande och ekonomiskt livskraftigt bruk av världens skogar, genom sitt certifieringssystem FSC.⁹ Certifierade företag följer FSC:s regler (standarder) för skogsbruk och spårbarhet. De som följer reglerna får märka sina produkter med FSC:s varumärke.

FSC-certifierade skogsägare följer nationella och lokala lagar som rör miljöhänsyn, skogsbruk och ekonomi och bindande internationella

⁸ <http://www.svanen.se/Vara-tva-markningar/EU-Ecolabel/>

⁹ Angående den följande diskussionen, se <https://se.fsc.org/se-se/om-fsc/vanliga-frgor-och-svar>

överenskommelser. FSC-certifierade skogsbrukare följer därutöver FSC:s särskilda regler som ska skydda:

- hotade djur och växter,
- markens framtida förmåga att bära skog,
- säkra och sunda arbetsvillkor för dem som arbetar i skogen, och
- urfolks rättigheter

Reglerna tas fram i samverkan mellan representanter från miljöorganisationer, sociala organisationer och representanter från näringslivet. Inget intresse kan få fullt genomslag för sina krav. Misstag accepteras så länge som den som begår misstag rättar till misstagen och förstår orsakerna.

8.4.3 Programme for the Endorsement of Forest Certification

Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC) är en global och fristående organisation för certifiering av hållbart skogsbruk.¹⁰ PEFC-märkningen på en träbaserad produkt är en garanti för att den är tillverkad av skogsråvara som kommer från hållbart brukade skogar enligt PEFCs krav.

PEFC-certifiering bygger på oberoende kontroll och granskning av tredje part av att kraven följs. Standarden revideras också med regelbundna intervall i en öppen process där intressenterna är delaktiga.

Svenska PEFCs skogsstandard omfattar tre delar - en standard för skogsskötsel, en miljöstandard och en social standard. Skogsskötselstandarden anger riktlinjerna för en ekonomiskt uthållig och ståndortsanpassad skogsproduktion. Det innebär exempelvis att:

- beprövade skogsskötselmetoder används,
- kemiska medel används minimalt,
- främmande trädslag används med försiktighet, samt
- hänsyn tas till rennäringen i områden med renbetesrätt.

En säker arbetsmiljö, goda arbetsvillkor, klara avtalsförhållanden och bärkraftig landsbygdsutveckling är några grundbultar i den sociala standarden. För skogsägare innebär det t.ex. att:

- man strävar efter att behålla och utveckla konkurrenskraft och lönsamhet i sin verksamhet, samt
- att skogens rekreativvärden beaktas.

¹⁰ Angående den följande diskussionen, se http://pefc.se/wp-content/uploads/2015/06/PEFC_broschyr_LÅGUPPLÖST_150316.pdf

Miljöstandarden är en del av en bredare strategi för naturvård i Sverige som bland annat innefattar formellt skydd av skogsmark men också skogsägarnas frivilliga avsättningar. Grundprincipen är att generell naturhänsyn tas på all produktiv skogsmark. Standarden innebär t.ex. att:

- minst fem procent av fastighetens produktiva skogsmark avsätts för naturvårdsändamål (med undantag för fastigheter mindre än 20 hektar),
- kant- och skyddszoner mot vatten sparas,
- naturvärdesträd sparas och lövträd gynnas
- fornlämningar inte får skadas, samt
- död ved skapas i skogen.

Idag är över 43 000 skogsägare som tillsammans innehar mer än 11 miljoner hektar i Sverige certifierade enligt PEFC. I hela världen är 264 miljoner hektar skog certifierat vilken ägs av 750 000 skogsägare.

9 Andra upphandlingar inom området

En genomgång har gjorts av fyra upphandlingar på området som genomförts av andra myndigheter under perioden 2014-2017. Det rör sig bland annat om upphandlingar av arkivhyllor och biblioteksinredning. Syftet med genomgången har varit att få en bild av vilka slags krav som vanligtvis ställs och vilka tilldelningskriterier som används. Nedan redogörs för några av de mest intressanta aspekterna av dessa upphandlingar.

9.1 Leverantörskrav

Vad gäller krav ställda på leverantören varierade omfattningen av dessa mellan de olika upphandlingarna. Förutom krav gällande uteslutningsgrunder och ekonomisk ställning ställdes bland andra följande leverantörskrav i upphandlingarna:

- **Kvalitetsledningssystem.** Krav på ISO-certifiering eller motsvarande system alternativt eget dokumenterat system.
- **Miljöledningssystem.** Krav på ISO-certifiering eller motsvarande system alternativt eget dokumenterat system.
- **CSR - socialt ansvarstagande.** Krav på att anbudsgivaren skulle inkomma med en beskrivning av hur denne arbetar med socialt ansvarstagande, hur socialt ansvarstagande integreras i anbudsgivarens verksamhet samt hur anbudsgivaren följer upp arbetet med socialt ansvarstagande.
- **Arbetsgivaransvar.** Krav på att anbudsgivaren skulle vidta åtgärder för att inte lag eller gällande svenska kollektivavtal skulle åsidosättas. Om anbudsgivaren inte tecknat svenskt kollektivavtal skulle ändå motsvarande villkor gälla för anbudsgivarens anställda. Detsamma skulle gälla för eventuella underleverantörer som anbudsgivaren anlitat för att fullgöra avtalet.
- **Producentansvar för förpackningar.** Krav på att det av anbudet skulle framgå att anbudsgivaren uppfyllde kraven för producentansvaret för förpackningar.
- **Referenser.** Krav på att lämna uppgifter om utförda referensuppdrag som visar att anbudsgivaren har erfarenhet av de varor och tjänster som upphandlas.
- **Rutiner för säkerställande av ursprung.** Kravet grundade sig på Miljöstyrningsrådets baskrav 10148. Anbudsgivaren skulle använda sig av robusta mekanismer/system för att spåra och kontrollera råvarans ursprung och undvika att den offererade varan kunde kopplas till bland annat brott mot mänskliga rättigheter.
- **Rutiner för säkerställande av ursprung.** Kravet grundade sig på Miljöstyrningsrådets baskrav 10146. Anbudsgivaren skulle ha rutiner på plats som säkerställde att trä eller träbaserade material som ingick i de offererade produkterna härstammade från legala och acceptabla källor.

9.2 Krav på produkterna

9.2.1 Typfall

Endast i en av de upphandlingar som gått igenom har modellen med typfall använts. Detta var i en upphandling av biblioteksinredning och som typfall användes bland annat bokvagnar, bilderbokslåda/boktråg, CD/DVD-skåp/boktråg och olika hyllsystem för bibliotekshyllor i trä och stål. Typfallen skulle återfinnas i anbudsgivarens ordinarie sortiment och inte vara speciellt framtagna för upphandlingen. För att verifiera att de offererade typfallen uppfyllde ställda krav skulle anbudsgivaren bifoga produktblad. Därtill skulle varje typfall vara provade av ackrediterade provningsorgan och uppfylla kraven i angivna normer.

9.2.2 Miljökrav

I ovan nämnda upphandling av biblioteksinredning ställdes ett antal miljökrav på de varor som ingick i upphandlingen. Samtliga krav var hämtade från Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier för möbler. Det rörde sig exempelvis om krav gällande skogsråvarans ursprung, andel flamskyddsmedel i offererade varor samt tillgång till utbyteskomponenter. Samtliga krav skulle verifieras av anbudsgivaren genom att denne inkom med olika typer av dokumentation.

9.2.3 Övriga krav

Utöver krav på hur arkivskåpen och hyllorna skulle se ut, med i vissa fall hänvisning till ritningar, har emellanåt hänvisning till MONTAGE 85¹¹ förekommit vilket är ett standardavtal för leverans innefattande montage av gods till den offentliga sektorn.

Vidare har det i en del av upphandlingarna ställts krav på att det i priset för offererade produkter även skulle ingå vissa tjänster. Det har rört sig om inbärning, montering, utplacering på anvisad plats, måttagning, skriftlig möbleringsförslag/skiss samt återtagnande av pallar och emballage.

9.2.4 Tilldelningsgrunder

9.2.4.1 Lägsta pris

Tilldelningsgrunden lägsta pris har använts i majoriteten av de granskade upphandlingarna.

I upphandlingen som använde sig av typfall viktades varje enskilt typfall. Anbudsgivare skulle ange pris och rabatt för respektive typfall. Därtill skulle anbudsgivarna ange en generell rabattsats som skulle gälla anbudsgivarens hela sortiment inom avtalsområdet.

¹¹ Bestämmelserna om MONTAGE 85 tillkom efter samråd mellan riksrevisionsverket, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Sveriges Industriförbund samt Sveriges Grossistförbund.

9.2.4.2 Ekonomiskt mest fördelaktiga

Endast i en av upphandlingarna, vilken omfattade biblioteksinredning, antogs det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet baserat på förhållandet mellan pris och kvalitet. Utvärderingen genomfördes av en utvärderingsgrupp på myndigheten bestående av administrativ personal som bedömde offererade hyllsektioners funktion och estetik. Bland annat bedömdes hur enkelt det var att bygga om/till sektioner och hur väl bibliotekshyllorna passade in med redan befintligt hyllsystem. Utvärderingsgruppen samlade bedömning utifrån de fyra olika bedömningsnivåer som angavs i förfrågningsunderlaget avgjorde hur stort prisavdrag som respektive anbud erhöll.

10 Överprövningsmål inom området

En genomgång har gjorts av de upphandlingar inom området arkiv- och förvaringslösningar som under perioden 2014 – 2017 har överprövats i domstol. Då det är relativt ovanligt med upphandlingar av arkiv- och förvaringslösningar har sammanställningen av överprövningsmål kompletterats med fyra mål som rör upphandlingar av andra typer av möbler. Bara det faktum att det förekommer överprövningar inom området ger en indikation på att det finns en viss risk för överprövning av en eventuellt kommande upphandling och att tecknande av nya ramavtal därmed kan komma att försenas. Nedan beskrivs kortfattat skälen till överprövningarna samt vilket beslut som fattades av respektive domstol (överprövningen av Kammarkollegiets upphandling av arkiv- och förvaringslösningar beskrivs ovan under punkt 3.5).

Överprövningar av upphandlingar inom området arkiv- och förvaringslösningar 2014 – 2017

År	Upphandlande myndighet	Överprövande anbudsgivare	Skäl till överprövning	Utslag
2014	Lunds universitet	Lundqvist Inredningar AB	Fråga om upphandlande myndighet hade brutit mot grundläggande principer och LOU genom att anta ett anbud som inte uppfyllde samtliga obligatoriska krav i förfrågningsunderlaget.	Förvaltningsrätten avslog ansökan om överprövning. ¹²
2016	Statens Historiska Museer	Lundqvist Inredningar AB	Fråga om förfrågningsunderlaget och uppgifter som lämnats under upphandlingen brutit i tydlighet på sådant sätt att överprövande leverantör inte haft möjlighet att lämna ett korrekt anbud.	Förvaltningsrätten avslog ansökan om överprövning. ¹³
2016	Linköpings universitet	Lundqvist Inredningar AB	Fråga om upphandlande myndighet brutit mot grundläggande principer	Förvaltningsrätten avslog ansökan om överprövning. ¹⁴

¹² Se förvaltningsrätten i Malmös dom den 6 oktober 2014, målnr. 6764-14.

¹³ Se förvaltningsrätten i Stockholms dom den 10 augusti 2016, målnr. 8434-16.

			och LOU genom att anta ett anbud som inte uppfyllde samtliga obligatoriska krav i förfrågningsunderlaget.	
--	--	--	---	--

Överprövningar av möbelupphandlingar 2014 – 2017

År	Upphandlande myndighet	Överprövande anbudsgivare	Skäl till överprövning	Utslag
2015	Lerums kommun	ABA-Skol Aktiebolag	Fråga om förfrågningsunderlaget varit så otydligt att anbudsgivare inte kunnat skaffa sig en uppfattning om vad den upphandlande myndigheten efterfrågat eller vad som kunde komma att premieras under utvärderingen.	Förvaltningsrätten avslag ansökan om överprövning. ¹⁵
2016	Stockholms stad, Utbildningsnämnden	Form & Miljö Sweden AB	Fråga om en i förnyad konkurrensutsättning bifogad bruttoprislista stred mot förfrågningsunderlagets obligatoriska krav och likabehandlingsprincipen.	Förvaltningsrätten avslag ansökan om överprövning. ¹⁶
2016	Värmlands läns landsting	Kinnarps AB	Fråga om den upphandlande myndigheten brustit i transparensen avseende vilka miljöegenskaper som kunde komma att tillmätas betydelse i upphandlingen.	Kammarrätten upphävde förvaltningsrättens dom och beslutade att upphandlingen skulle göras om. ¹⁷
2016	Arvidsjaur kommun, LiNo Möbler i Arvidsjaur AB, Kontorsgruppen Anoit AB	Input interiör Nord Aktiebolag	Fråga om upphandlande myndighet hade brutit mot grundläggande principer och LOU genom att anta ett anbud som inte uppfyllde samtliga obligatoriska krav i	Förvaltningsrätten ogiltigförklarade avtalet mellan Arvidsjaur kommun och LiNo Möbler i Arvidsjaur AB samt beslutade att

¹⁴ Se förvaltningsrätten i Linköpings dom den 16 juni 2016, målnr. 2921-16.

¹⁵ Se förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 31 mars 2015, målnr. 2279-15.

¹⁶ Se förvaltningsrätten i Stockholms dom den 20 maj 2016, målnr. 7664-16.

¹⁷ Se kammarrätten i Göteborgs dom den 10 mars 2016, målnr. 5113-15.

			förfrågningsunderlaget.	upphandlingen skulle rättas. ¹⁸
--	--	--	-------------------------	--

¹⁸ Se förvaltningsrätten i Luleås dom den 14 januari 2016, målnr. 2180-15.

11 Relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd

11.1 RoHS direktivet

Elektrisk och elektronisk utrustning innehåller hälso- och miljöfarliga ämnen. De kan utgöra en risk för människors hälsa och för miljön, framför allt vid tillverkning och vid hantering av avfall. RoHS-direktivet¹⁹ syftar till att minska riskerna genom att ersätta de mest farliga ämnena i elektrisk och elektronisk utrustning med mindre farliga ämnen eller alternativ teknik.²⁰ Då vissa möbler som ingår inom detta område har elektronisk drift har RoHS-direktivet relevans för denna förstudie.

RoHS begränsar användningen av följande sex ämnen:

- kvicksilver,
- kadmium,
- bly,
- sexvärt krom,
- polybromerade bifenyler, samt
- polybromerade difenyletrar.

RoHS är implementerat i svensk lagstiftning genom förordning (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning samt Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2008:2) om kemiska produkter och biotekniska organismer.

11.2 Reach

Grundprincipen i Reach-förordningen²¹ är att den som tillverkar eller importerar kemiska ämnen i mängder om minst ett ton per år ska registrera dessa hos Europeiska kemikaliemyndigheten, Echa. Ju större mängd av ämnet som tillverkas eller importeras, desto mer information ska ingå i registreringen. Ämnen som inte är registrerade får inte släppas ut på EU-marknaden. I princip omfattas alla kemiska ämnen av Reach. Det betyder att kemiska ämnen i till exempel rengöringsprodukter och målarfärger samt i

¹⁹ RoHS står för Restriction of the use of certain Hazardous Substances in Electric and Electronic Equipment and grundar sig på direktiv 2002/95/EG som den 2 januari 2013 ersattes av direktiv 2011/65/EU.

²⁰ <http://www.kemi.se/global/faktablad/faktablad-rohs-direktivet.pdf>.

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach) och inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet.

varor som kläder, möbler och hushållsapparater omfattas. Därför påverkas de flesta företag i EU av förordningen.²²

11.3 Producentansvar för förpackningar

Förordning (2014:1073) om producentansvar för förpackningar reglerar producentens ansvar att utforma förpackningar på ett sådant sätt att förordningens syfte uppfylls vilket lyder enligt följande:

- förpackningar ska framställas på ett sådant sätt att deras volym och vikt begränsas till den nivå som krävs för att upprätthålla en god säkerhets- och hygiennivå,
- producenter ska ta ansvar för förpackningar när de blir avfall,
- förpackningsavfall ska tas om hand på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt, och
- nå förordningens mål för materialutnyttjande.

För de syften som anges i förordningen ska en producent se till att de förpackningar som producenten tillverkar, säljer eller för in till Sverige utformas, framställs och saluförs på ett sådant sätt att de är återanvändbara eller återvinningsbara så att:

- utsläppen av skadliga ämnen minimeras när förpackningsavfallet behandlas, och
- inverkan i övrigt på miljön begränsas när förpackningsavfallet eller restprodukter från hanteringen av förpackningsavfallet bortskaffas.

Med producent avses i förordningen den som yrkesmässigt tillverkar, säljer eller till Sverige för in en förpackning eller en vara som är innesluten i eller skyddas eller presenteras av en förpackning.

I Sverige ansvarar Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI) för återvinning av förpackningar och tidningar. Verksamheten finansieras med förpackningsavgifter som företag betalar och därmed uppfyller sitt lagstiftade producentansvar. FTI ägs av företag som tillverkar, säljer, fyller och återvinner förpackningar och tidningar.²³

11.4 producentansvar för elutrustning

Den som sätter elutrustning på den svenska marknaden definieras som producent och har ett producentansvar. Bland annat innebär det ett ansvar för att ta hand om utrustningen när den blir avfall. Producentansvaret regleras i förordning (2014:1075) om producentansvar för elutrustning. Förordningen syftar till att:

- främja åtgärder som minskar mängden elutrustning som blir avfall,
- minska de problem för människors hälsa och miljön som elavfall ger upphov till,

²² <http://www.kemi.se/hitta-direkt/lagar-och-regler/reach-forordningen/kort-om-reach>.

²³ <http://www.ftiab.se/699.html>

- producenter ska ta ansvar för de problem som elavfall ger upphov till och till att ge dem drivkrafter att vidta avfallsförebyggande åtgärder,
- underlätta för innehavare av elavfall att lämna ifrån sig avfallet,
- all elutrustning som trots avfallsförebyggande åtgärder blir avfall ska samlas in och även i övrigt hanteras på det sätt som ger bäst resultat för människors hälsa och miljön med hänsyn till att avfallet bör förberedas för återanvändning, materialåtervinnas, återvinnas på annat sätt eller bortskaffas i den nu angivna prioriteringsordningen, och
- främja resurseffektivitet och att nå målen för återvinning i förordningen.

Ett exempel på en organisation som arbetar med att hjälpa företag att uppfylla sitt producentansvar är Elektronikåtervinning i Sverige. Det är en ekonomisk förening som tillhandahåller ett kollektivt insamlings- och återvinningssystem för elprodukter och batterier. Föreningen och dess anslutna producenter ansvarar för ca 25 % av de elprodukter och batterier som sätts på den svenska marknaden.²⁴

11.5 Riksarkivets föreskrifter

Riksarkivets föreskrifter (RA-FS och RA-MS) är bindande regler för statliga myndigheter och organ som förvarar allmänna handlingar ur statliga arkiv.

Enligt 18 § arkivförordningen (1991:446) ska Riksarkivet yttra sig när en myndighet eller ett OSL-organ planerar att bygga ett nytt arkiv, bygga om ett befintligt arkiv eller hyra en arkivlokal. Myndigheter ska skicka in ett underlag om arkivlokalens utformning och tänkta placering. Riksarkivet granskar underlaget och lämnar ett yttrande, där det framgår om den planerade arkivlokalen har brister utifrån bestämmelserna.

11.5.1 RA-FS 2013:4

Riksarkivets aktuella föreskrift för arkivlokaler är RA-FS 2013:4. Föreskriften innehåller grundläggande krav på arkivlokaler såsom att de ska skydda handlingar mot:

- vatten och skadlig fukt,
- brand, brandgas och skadlig upphettning,
- skadlig klimat- och miljöpåverkan,
- skadegörelse, tillgrepp och obehörig åtkomst

11.6 Arbetsmiljöverkets föreskrifter

Arbetsmiljöverkets författningssamling (AFS) består av ett åttiotal föreskrifter.

²⁴ <http://elektronikatervinning.com/om-elektronikatervinning/>

11.6.1 AFS 2006:4

Föreskriften AFS 2006:4 gäller användning av arbetsutrustning i arbetet och bygger på arbetsmiljölagen (1977:1160). I föreskriften anges följande om pallställ och lagerställ:

Ett lagerställ som är avsett för varierande laster skall, på väl synlig plats, vara beständigt märkt med maxlast per sektion och maxlast per bärplan. Om påkörning kan medföra risker skall det finnas påkörningsskydd.

Ett pallställ skall vara förankrat om det finns risk för instabilitet.

Ett pallställ skall vara försett med skydd som förhindrar att pallar skjuts genom stället (s.k. genomskjutningsskydd), om det inte är uppenbart onödigt.

12 Elektroniska anbud

Statens inköpscentral använder sig av elektronisk upphandling och systemet TendSign för hantering av alla upphandlingar, ansökan, upphandlingsdokument, anbud och avtal. En eventuellt kommande upphandling inom ramavtalsområdet kommer att genomföras i TendSign. Avtal kommer att signeras elektroniskt.

13 Säkerhet

Verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagen (1996:627) ska ha det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Ansvaret för säkerhetsskyddet ligger hos den som är verksamhetsansvarig. När det i utförandet av en tjänst förekommer uppgifter som med hänsyn till rikets säkerhet omfattas av sekretess (hemliga uppgifter) har staten, kommunerna och landstingen ansvaret för att det finns ett fullgott säkerhetsskydd hos leverantören.

För att tillgodose kravet på säkerhetsskydd när sådan verksamhet utförs på uppdrag av en myndighet, ska den uppdragsgivande myndigheten träffa ett skriftligt avtal – säkerhetsskyddsavtal – med ramavtalsleverantören om det säkerhetsskydd som behövs i det enskilda fallet. Vid de ramavtal där behov av säkerhetsavtal föreligger bör en sådan möjlighet anges i ramavtalet.

Då det inte är ovanligt att ramavtalsleverantörer behöver tillgång till myndigheters lokaler för att bland annat kunna montera och installera avropade möbler kan det vara lämpligt att i ramavtalet införa villkor som möjliggör för myndigheter som har behov av att teckna säkerhetsskyddsavtal att kunna göra detta.

14 Utvecklingsområden och förändringsbehov i en kommande upphandling

Projektgruppen bedömer att en kommande upphandling i hög grad bör kunna baseras på det upphandlingsdokument som togs fram i den föregående upphandlingen. Det finns två huvudorsaker till denna slutsats:

1. De svar som inkom på den myndighetsenkät som gick ut till avropande myndigheter beträffande de nuvarande ramavtalen indikerar att ramavtalen på det stora hela taget synes fungera väl. Denna bild bekräftas även av ansvarig ramavtalsförvaltare. Utifrån myndigheternas syn på de nuvarande ramavtalen finns det således inga starka incitament till att genomföra omfattande förändringar.
2. Tanken är att en eventuellt kommande upphandling av ramavtal för särskilda förvaringslösningar endast kommer att löpa cirka 12 månader. Detta eftersom de ramavtal som omfattas av denna förstudie är tänkta att ingå som delar i en större möbelupphandling som Statens inköpscentral ska påbörja någon gång under 2018. Den korta löptiden gör att det finns goda skäl till att vänta med att göra större förändringar i underlaget.

Projektgruppen har emellertid identifierat några frågor som behöver ses över vid en eventuellt kommande upphandling, däribland följande:

- Vilka tilldelningskriterier som ska användas utöver pris.
- Hur avrop ska genomföras på respektive ramavtal. I de fall det är fråga om att använda s.k. komboavtal kan det finnas anledning att undersöka om dessa bör konstrueras annorlunda än dagens modell.
- Vilka varor som ska kunna avropas från respektive ramavtal.
- Vilka produktrelaterade tjänster som bör ingå i upphandlingen och huruvida dessa kan inkluderas i priset för produkterna.

15 Förvaltning

Det är viktigt att uppdatering av produktlistor samt eventuella prisjusteringar sköts smidigt och med begränsad administration från förvaltningens sida. Vidare är det av vikt att inte uppdatering av produktlistor sker kontinuerligt utan vid högst fyra tillfällen per år. Produktlistorna ska vara lättförståeliga och följa den instruktion som Statens inköpscentral tar fram till ramavtalsleverantörerna.

16 E-beställningar

Huvuddelen av de avrop som görs från de nuvarande ramavtalen synes göras via telefon eller e-post. En anledning till detta är sannolikt att de förvaringslösningar som säljs på ramavtalen som ingår i förstudien i många fall är specialanpassade utifrån kundens behov. Detta innebär att de ofta inte finns i lager utan tillverkas efter att beställningen gjorts. Det är således inte sådana standardprodukter som avropas via webbshop eller via myndigheternas e-handelssystem.

En eventuellt kommande upphandling bör emellertid innehålla krav som innebär att beställningar av särskilda förvaringslösningar i möjligaste mån kan ske elektroniskt för att på så sätt förenkla beställningsförfarandet och korta ned leveranstider.

17 Rekommendation

Enligt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal som effektiviserar upphandlingar av varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller till stora värden.

Då många av produkterna på ramavtalen för särskilda förvaringslösningar är typiska sällanköpsvaror kan de inte anses vara produkter som avropas ofta av myndigheterna. Merparten av de produkter som erbjuds på ramavtalen kan inte heller sägas vara produkter som avropas i stor omfattning, alltså i stort antal.

Vad gäller de sex ramavtalens sammanlagda omsättning så visar försäljningsstatistiken att den har legat stabilt kring 30 MSEK under 2015 och 2016. Det finns dock en liten indikation på att omsättningen kan komma att öka då ramavtalen omsatte cirka 10,2 MSEK under första kvartalet 2017 vilket är en fördubbling jämfört med motsvarande period 2015 och 2016. Tittar man på de sex ramavtalen var för sig är omsättningen relativt låg. Mest omsätter ramavtalet för klädförvaring och småfacksskåp (ca 12 MSEK 2015 och 2016) medan skåp för hängmappar och ritningar har lägst efterfrågan (ca 0,4 MSEK 2015 och 2016).

Beträffande det framtida behovet av ramavtal för särskilda förvaringslösningar skiljer sig behovet ganska mycket mellan de olika ramavtalen. Av de 140 myndigheter som besvarade enkäten angav endast 15 myndigheter att de planerade att avropa från ramavtalet biblioteksinredning, medan 36 myndigheter svarade att de avsåg att avropa från ramavtalet för post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter. Det ska sägas att andelen myndigheter som var osäkra gällande framtida behov var relativt hög (cirka 31-38 %).

Den låga omsättningen tillsammans med en viss osäkerhet gällande det framtida behovet skulle kunna peka mot att en upphandling inte bör göras. Dock visar myndighetsenkäten att det framtida behovet av ramavtal inom särskilda förvaringslösningar generellt sett är större bland de myndigheter som har fler än 500 anställda vilka sannolikt också är de myndigheter som köper förvaringslösningar för störst summor. Vidare skulle dessa myndigheter på grund av ett större behov inte kunna direktupphandla och således ha ett stort behov av ramavtal på området.

Därutöver visar svaren i myndighetsenkäten att det är ett uppskattat ramavtal som på det stora hela fungerar bra och att myndigheterna är nöjda med det utbud av produkter som erbjuds på ramavtalen. Inte heller marknadsundersökningen har visat på att det skulle finnas skäl till att inte göra en ramavtalsupphandling på området.

Dessutom är det tänkt att de sex ramavtal som ingår i denna förstudie ska ingå i en större möbelupphandling som Statens inköpscentral ska påbörja under 2018. Tanken är att upphandlingen ska omfatta merparten av möbelavtalen och åstadkomma en större

enhetlighet gällande möbelavtalen exempelvis beträffande avropsordning. Att inte upphandla nya ramavtal under perioden fram till att det nya ramavtalet för möbler är på plats skulle innebära att området blir avtalslöst under minst 12 månader vilket skulle vara olyckligt.

Vid en sammantagen bedömning av det som angivits ovan rekommenderar projektgruppen att Statens inköpscentral bör besluta att en ny ramavtalsupphandling genomförs.

18 Källförteckning

18.1 Information från leverantörer

18.1.1 Leverantörmöten

I projektet har möten genomförts med följande leverantörer:

- AJ Produkter AB
- Bruynzeel Storage Systems AB
- JIWA Jinvall Inredningar AB
- RMS Lagerinredningar AB

18.1.2 Synpunkter via e-post

Följande leverantör har bidragit med synpunkter skriftligen via e-post:

- Eun Storage AB

18.2 Enkätutskick till myndigheter

Enkät till myndigheter avseende förstudie gåvokort. Enkäten skickades ut till 338 myndigheter, 140 respondenter besvarade enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på cirka 41 %.

Enkäten var publicerad under perioden 2017-04-06 – 2017-05-07.

18.3 Referenslitteratur och andra källor

- Domstolsverkets förfrågningsunderlag benämnt *Arkivhyllor till Uddevalla tingsrätt* inklusive bilagor, dnr 1846-2014
- Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 31 mars 2015, målnr 2279-15
- Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 16 juni 2016, målnr 2921-16
- Förvaltningsrätten i Luleås dom den 14 januari 2016, målnr 2180-15
- Förvaltningsrätten i Malmös dom den 6 oktober 2014, målnr 6764-14
- Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 5 december 2014, målnr 22692-14
- Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 5 december 2014, målnr 23659-14
- Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 20 maj 2016, målnr 7664-16.

- Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 10 augusti 2016, målnr 8434-16
- Grums kommuns förfrågningsunderlag benämnt *Bibliotekshyllor* inklusive bilagor, dnr 2017-162
- Järfälla kommuns förfrågningsunderlag benämnt *Biblioteksinredning* inklusive bilagor, dnr Kst 2015/110
- Kammarrätten i Göteborgs dom den 10 mars 2016, målnr 5113-15
- Statens inköpscentrals förfrågningsunderlag benämnt *Biblioteksinredning (B) (Arkiv- och förvaringslösningar)* inklusive bilagor, dnr 96-20-2014
- Statens inköpscentrals förfrågningsunderlag benämnt *Förvaringslösningar för arkiv- och museiförråd (A) (Arkiv- och förvaringslösningar)* inklusive bilagor, dnr 96-19-2014
- Statens inköpscentrals förfrågningsunderlag benämnt *Klädförvaring och småfacksskåp (D) (Arkiv- och förvaringslösningar)* inklusive bilagor, dnr 96-22-2014
- Statens inköpscentrals förfrågningsunderlag benämnt *Post- och kopieringsrum samt källsorteringsenheter (C) (Arkiv- och förvaringslösningar)* inklusive bilagor, dnr 96-21-2014
- Statens inköpscentrals förfrågningsunderlag benämnt *Skåp för hängmappar och ritningar (E) (Arkiv- och förvaringslösningar)* inklusive bilagor, dnr 96-80-2013
- Statens inköpscentrals förfrågningsunderlag benämnt *Vaktmästerier, laboratorier och verkstadsmiljö (F) (Arkiv- och förvaringslösningar)* inklusive bilagor, dnr 96-23-2014
- Svanenmärkning av Möbler och inredning, version 4.12, 17 mars 2011 – 30 juni 2019
- Årjängs kommuns förfrågningsunderlag benämnt *Arkivskåp med brandskydd* inklusive bilagor, dnr UPH2015/32

19 Bilagor

Bilaga 1 Enkät till myndigheter avseende förstudie särskilda förvaringslösningar